

27 ЛІПЕНЯ БЕЛАРУСЬ АДЗНАЧЫЛА ДЗЕНЬ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ

НЯПРОСТЫ ШЛЯХ ДА РЭАЛЬНАЙ САМАСТОЙНАСЦІ

Дзень незалежнасці, які Беларусь адзначае 27 ліпеня, свята зусім маладое, як маладая наша незалежная, суверэнная дзяржава. Аднак незалежнасць, пра якую ўсе мы марылі і марым сёння, — сказаў на ўрачыстым пасяджэнні з нагоды свята Старшыня Савета Міністраў РБ Вячаслаў Кебіч, — ёсць справа найвялікшай цяжкасці. Яна патрабуе яднання ўсіх народаў, якія спрадвеку жывуць на нашай Бацькаўшчыне".

Вітаючы суайчыннікаў і асэнсоўваючы зробленае, В. Кебіч сказаў, што наша рэспубліка стала цяпер паўнапраўным суб'ектам міжнародных адносін, даказала сваю здольнасць да ўзаемакарыснага супрацоўніцтва з многімі краінамі далёкага і блізкага замежжа. Беларусь прызналі звыш 100 дзяржаў

свету, і з большасцю з іх наладжаны дыпламатычныя адносіны. На гэтым жа ўрачыстым пасяджэнні, якое прайшло ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі, віцэ-прэзідэнт АН Беларусі Радзім Гарэцкі выступіў з дакладам "Суверэнітэт Беларусі: шляхі стагнаўлення".

Прыгожа, у нацыянальных традыцыях аформленая сцена (белачырвоная-белыя сцягі, герб "Пагоня"), добрая беларуская мова прамоўцаў, канцэрт майстроў мастацтваў рэспублікі, у якім гучала беларуская музыка, беларускае слова, пакінулі незвычайнае ўражанне.

НА ЗДЫМКУ: ускладанне кветак на плошчы Перамогі ў Мінску.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

БЕЛАРУСКІ ЛЕС. ЯГО РОЛЯ Ў ЭКАНАМІЧНЫМ ЖЫЦЦІ РЭСПУБЛІКІ

I АДЗЕНЕ, I НАКОРМІЦЬ

Добра вядома, што краіна, якая стала на шлях самастойнага развіцця, не можа пра жыць без сваіх карысных выкапняў. Прыклад таму і наша Беларусь. Пасля распаду СССР мы востра адчулі дэфіцыт металаў, нафты, вугалю... Праўда, пайшлі паведамленні ад геологаў аб знойдзеных радовішчах жалеза, вугалю і іншых багаццяў.

Паведамленні абнадазваючыя, аднак гэтыя радовішчы трэба яшчэ распрацаваць, на што спатрэбіцца шмат часу. Да таго ж запасы руды, напрыклад, не Бог ведае, якія. Сапраўдным багаццем, якім можа пахваліцца сёння наша Беларусь, застаецца лес.

Менавіта аб яго ролі ў эканамічным жыцці рэспублікі і расказвае карэспандэнт "Голасу Радзімы" намеснік міністра лясной гаспадаркі Уладзімір РАМАНОУСКІ.

— Уладзімір Паўлавіч! Беларусь заўжды называлі краінай лясоў. Якая ж плошча іх?

— Беларускі лес займае больш за восем мільёнаў гектараў. Гэта прыкладна каля трыццаці чатырох працэнтаў ад усёй плошчы рэспублікі. Запас жа драўніны складае прыблізна восемсот мільёнаў кубаметраў.

Багацце вялікае для такой параўнальна невялікай краіны, як Беларусь. Гаспадарамі яго з'яўляюцца некалькі структур: Міністэрства лясной гаспадаркі, Міністэрства абароны, калгасы і саўгасы, навучальныя ўстановы.

— Чарнобыльская катастрофа, пажары мінулага года прынеслі вялікія страты лясной гаспадарцы рэспублікі. У якую капеечку нам усё гэта вылілася?

— Масштабы страт нават цяжка ўявіць. Давайце зноў звернемся да лічбаў. Плошча забруджаных радыёнуклідамі лясоў складае 1,3 мільёна гектараў. Гэта ж пятая частка ўсяго фонду рэспублікі. Скарацілася нарых-

тоўка драўніны, недаатрыманы многія тоны мяса дзікіх жывёл, грыбоў, ягад... Страты для сельскай гаспадаркі — нельга сеяць, нельга касіць (а корму сельскай гаспадаркі ў лясных угоддзях нарыхтоўвалі нямала!) — склалі 4 872,4 мільёна рублёў. Плюс яшчэ 2 853 мільёны рублёў дадатковых затрат на вядзенне лясной гаспадаркі, звязанае з катастрофай.

Сапраўднае стыхійнае бедства адбылося летась — каля сямі з паловаю тысяч пажараў. Агнём поўнаасцю і часткова знішчаны 25 тысяч гектараў лесу. Стыхія не пашкадавала дзве вёскі, што знаходзіліся паблізу зялёных масіваў. Мяркую, што падлічаныя першапачатковыя страты на суму 222 мільёны рублёў моцна заніжаныя.

І ад Чарнобыля, і ад тых пажараў нам аднавіцца будзе вельмі цяжка яшчэ на працягу многіх і многіх гадоў.

[Заканчэнне на 3-й стар.]

ВІЗІТ СТАНІСЛАВА ШУШКЕВІЧА Ў ЗША БЫЎ ПАСПЯХОВЫМ

У час афіцыйнага візіту ў Злучаныя Штаты Амерыкі Старшыня Вярхоўнага Савета Беларусі Станіслава Шушкевіча адбылася сустрэча з прэзідэнтам ЗША Білам Клінтанам, у час якой апошні адзначыў, што Беларусь стала першай з новых незалежных дзяржаў былога Савецкага Саюза, якая поўнаасцю выканала свае абавязальствы па Лісабонскаму пратаколу, ратыфікавала дагавор СНВ-1 і далучылася да дагавора аб нераспаўсюджанні ядзернай зброі. Біл Клінтан таксама падкрэсліў зацікаўленасць яго краіны ў расшырэнні эканамічных сувязей з Беларуссю. У заяве Белага дома гаворыцца, што гутарка з С. Шушкевічам стала для прэзідэнта Клінтана яго першай афіцыйнай сустрэчай у ЗША з кіраўніком адной з новых незалежных дзяржаў былога СССР.

Прайшоўшая сустрэча, адзначаецца ў прынятай сумеснай Дэкларацыі аб адносінах паміж ЗША і Беларуссю, "прадэманстравала важнасць, якую Злучаныя Штаты і Рэспубліка Беларусь надаюць расшырэнню і паглыбленню сваіх адносін".

С. Шушкевіч нанёс візіт у Пентагон і сустрэўся з міністрам абароны ЗША Лесам Эспінам. ЗША прадаставяць Беларусі 59 мільёнаў долараў на садзейнічанне ў дэмантажы былых савецкіх ядзерных узбраенняў. Агульная сума садзейнічання ЗША Беларусі ў розных галінах складзе цяпер 75 мільёнаў долараў.

НА ЗДЫМКУ: Вашынгтон. Белы дом. Сустрэча Станіслава ШУШКЕВІЧА з Білам КЛІНТАНАМ.

ПАДЗЕІ ЛЮДЗІ ФАКТЫ

НЯПРОСТЫ ШЛЯХ ДА РЕАЛЬНАЙ САМАСТОЙНАСЦІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Гадумалася нават, што можа так і пойдзе наша нацыянальнае адраджэнне, можа захопіць душы беларусаў прага і цікавасць да свайго спрадвечнага, адчуваюць і пачнуць замацоўваць сваю адметнасць.

27 ліпеня раніцай урачыстасці з нагоды трэцяй гадавіны абвешчання Беларускай незалежнасці пачаліся з ускладання вянок і кветак да шматлікіх помнікаў і абеліскаў, брацкіх магіл і воінскіх пахаванняў абаронцаў і вызваліцеляў рэспублікі, якія загінулі ў баях за яе свабоду.

Вянкі ад Вяроўнага Савета, Савета Міністраў, Міністэрства абароны Беларусі, ветэранскай і іншых грамадскіх і дзяржаўных арганізацый, прываслаўнай царквы былі ўскладзены да помніка-абеліска воінам, партызанам і падпольшчыкам на плошчы Перамогі ў Мінску.

Старшыня Вяроўнага Савета Беларусі Станіслаў Шушкевіч, прэм’ер-міністр Вячаслаў Кебіч, міністры, военачальнікі прынялі таксама ўдзел у рытуалах воінскіх ушанаванняў і ўскладанні гірляндаў памяці на Кургане Славы, карзін з жывымі кветкамі ў Курапатах пад Мінскам, дзе пахаваны ахвяры таталітарнага рэжыму. Кветкі ад парламента, урада, савецкіх і грамадскіх арганізацый, працоўных калектываў былі таксама ўскладзены на мемарыяльным комплексе “Хатынь”, да абеліска “Мінск — горад-герой”.

27 ліпеня з віншаваннем да беларускага народа з нагоды Дня незалежнасці звярнуўся па нацыянальнаму тэлебачанню і радыё Старшыня Вяроўнага Савета Станіслаў Шушкевіч. Ён сказаў, што большая частка нашай гісторыі — гэта гісторыя саюзаў. Кожны з перыядаў, пачынаючы з сёвай даўніны і да нашых дзён, па-свойму гераічны, трагічны і супярэчлівы, кожны мае чорныя і светлыя імгненні.

Тры гады назад у гісторыі Беларусі пачаўся новы перыяд — перыяд будаўніцтва нейтральнай дэмакратычнай дзяржавы. Мы сталі саўдзельнікамі вялікага гістарычнага працэсу на

значнай частцы зямнога шара: звыш дваццаці краін будуць новае дэмакратычнае грамадства на глебе грамадска-палітычнага паду, які зайшоў у тупік.

Не хаваючы цяжкасцей і складанасцей нашага жыцця, С. Шушкевіч сказаў: “Няпросты шлях да рэальнай самастойнасці, да дэмакратыі, да сапраўды дэмакратычнага жыцця, але мы ідзем гэтым шляхам. Ідзем, пераадоўваючы не толькі палітычныя і эканамічныя складанасці, аднак, на жаль, і спякоту, і суш лета 1992 года, і паводку гэтага года. Будзем мужнымі ва ўсіх гэтых выпрабаваннях і прыйдзем да Беларусі!”

У гэты ж дзень святочныя мерапрыемствы адбыліся ў гарадах і вёсках Беларусі.

НА ЗДЫМКУ: ушанаванне ахвяр таталітарнага рэжыму ў Курапатах.

СТЫХІЯ

ТАКОЙ ПАВОДКІ НЕ БЫЛО 110 ГАДОЎ

На Беларусі такой моцнай паводкі не было сто дзесяць гадоў. У Жытківіцкім раёне, напрыклад, затоплена больш 60 працэнтаў прысядзібных участкаў, у вадзе аказалася каля тысячы гектараў калгаснай бульбы, 6 358 — збожжавых, 11 800 — сенажаці. Пацярпелі практычна ўсе вобласці, але асабліва — Гомельшчына, Брэстчына.

Страты, на жаль, могуць быць яшчэ большыя, бо вада з Гарыні, прыпяці і іншых рэчак працягвае прыбываць і затопляе новыя плошчы.

Для ліквідацыі вынікаў стыхіі ў Савецкім Міністэрстве створана камісія па надзвычайнай сітуацыі. На прайшоўшай прэс-канферэнцыі членамі камісіі паведамлена, што для Гомельскай і Брэсцкай абласцей выдзелена дадаткова 3 020 тон бензіну і 3 620 тон дызельнага паліва. Выдзяляюцца будаўнічыя матэрыялы для пацярпелых рэгіёнаў, для людзей — самыя неабходныя тавары, грошы.

У ліквідацыі паводкі прымаюць удзел часці грамадзянскай абароны, ваеннаслужачыя, працоўныя калектывы вялікіх і малых населеных пунктаў, устаноў.

НАВУЧАННЕ

НА СРОДКІ ЭМІГРАНТАЎ

Сенат Вільнюскага педагагічнага ўніверсітэта паставіў умову для далейшага існавання беларускага аддзялення — сродкі шукайце самі. Рэальным гарантам фінансавання выступіла беларуская эміграцыя. Гэта дазволіла своечасова аб’явіць набор і правесці ўступныя экзамены. На беларускае аддзяленне, якое працуе ўжо трэці год і якое сёлета сенат ўніверсітэта меркаваў закрыць, на дванаццаць месяцаў было пададзена 19 заяў.

МІТЫНГ-РЭКВІЕМ

У ПАМЯЦЬ АБ СПАЛЕННЫХ

Агульны боль і ўдзячная памяць сабралі сотні людзей у вёсцы Доры Валожынскага раёна. Яны прыйшлі сюды з нагоды трагедыі, якая адбылася 50 гадоў назад. Тады фашысцкія карнікі сагналі жыхароў гэтай і навакольных вёсак у мясцовую царкву і зажыла спалілі іх.

На месцы былой трагедыі ўзведзены мемарыяльны комплекс, ля якога нядаўна і адбыўся жалобны мітынг-рэквіем. На яго прыехалі з розных мясцін Беларусі многія вядомыя людзі.

Малебен на месцы, дзе раней стаяла царква, на мітынг-рэквіеме адслужыў мітрапаліт Мінскі і Слуцкі, патрыяршы экзарх ўсяе Беларусі, член Свяшчэннага сінода Філарэт.

БЕЛАРУСКАЯ ДЫЯСПАРА

“ВЯРТАННЕ”

Летась у Дзяржаўным мастацкім музеі Беларусі праходзіла выстава твораў беларускай мастачкі Галіны Русак са Злучаных Штатаў Амерыкі, дзе яна жыве з 1949 года. Менавіта ў гэтай краіне яна пачала маляваць, знайшла сябе як творца. Яе імя і творчыя здабыткі добра вядомыя беларускай дыяспары. Амерыканская крытыка лічыць мастацтва Галіны Русак цікавай з’явай, дзе спалучаны амерыканскі досвед і беларускія вытокі.

Нарэшце выйшаў з друку пад назвай “Вяртанне” тыражом 1 000 экзэмпляраў каталог твораў мастачкі. Выдавец — рэспубліканскі часопіс “Мастацтва”. Мова — беларуская і англійская.

Тэкставую частку складаюць публікацыі самой Галіны Русак, дырэктара Дзяржаўнага мастацкага музея Беларусі Юрася Карачуна, мастацтвазнаўцы Вальяціна Сельвешко, кароткая біяграфія мастачкі і пералік яе асноўных твораў.

ДОМ-ПАНСІЯНАТ

“РАЙ” ДЛЯ САСТАРЭЛЫХ

У Віцебску зданы ў эксплуатацыю першы і адзіны пакуль у Рэспубліцы Беларусь Дом-пансіянат для пажылых людзей.

Гэты унікальны комплекс будынкаў на праспекце Фрунзе ствараўся па нямецкаму праекту на працягу пяці гадоў і запатрабаваў 400 мільёнаў рублёў. Затое для спакойнага і ціхага жыцця ў ім пажылых людзей гарадскія ўлады прадугледжвалі ўсё да дробязей. Так, апрача жылых карпусоў, выкананых у двух узроўнях, унутранага двора-скура з яблыневым садом, тут для ветэранаў пабудаваны магазін-кулінарыя, пральня, кіназала, бібліятэка, здраўпункт, аптэка, зімні сад і нават гаражы для асабістага транспарту.

Ужо ў жніўні ва ўтульных адна- і двухпакаёвых кватэрах паселяцца больш двухсот адзіночкіх людзей — састарэлых, інвалідаў і ўдзельнікаў вайны, воінаў-афганцаў.

ПРАПАЎ СКАРБ

БЕЗВЫНІКОВЫЯ ПОШУКІ

Дзевятнаццаць рымскіх сярэбраных манет са знойдзенага ў Бярозаўскім раёне гэтай вясной скарбу так і не выяўлены.

Як і належыць, знаходка з 408 манет была здадзена ў раённы аддзел унутраных спраў, пра што складзены адпаведны акт. Аднак вучоным Акадэміі навук было перададзена толькі 389 з іх. Шукаць прапажу да бярозаўскіх сышчыкаў безвынікова выязджаў доктар гістарычных навук прафесар Інстытута гісторыі АН РБ Л. Побаль. На яго думку, прапаўшыя манеты маюць вялікую гістарычную і мастацкую каштоўнасць. Прафесар не пакідае надзеі знайсці дынарыі.

ПАСТУПІЎ ЗАКАЗ

ДЗЕ І “ТАТРА” НЕ ПРОЙДЗЕ...

Буйнейшы заказ зрабіла акцыянерная кампанія “Сургутнафтагаз” Магілёўскаму аўтамабільнаму заводу — вырабіць у гэтым годзе сто самазвалаў-ўсюдыходаў. Раней у гэтым таёжным краі працавалі ў асноўным чэхаславацкія машыны “Татра”. Але неабходнай “загартоўкі” на цяжкапраходных сібірскіх трасах ім яўна не хапала.

Новыя ж магілёўскія 23-тонныя самазвалы з двума вядучымі мастамі, арыгінальным профілем колаў і іншымі запасамі трываласці на расійскім бездарожжы і ў кар’ерах адчуваюць сябе больш упэўнены. Там, дзе вязнуць “Татры”, КраЗы, МАЗы і іншыя машыны, магілёўскія волаты праходзяць бесперашкодна, што па вартасці ацанілі сібіракі.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

МІНСКАЯ вада, якая раней лічылася ці не найсмачнейшай у былым Саюзе, усё больш забруджваецца, асабліва нітратамі. Норма іх утрымання ў 1 літры — 3 міліграмы. Жыхары сталіцы п’юць ваду, у якой да 500—600 міліграмаў нітратаў.

З 11 108 хлопцаў, што былі прызваны ў беларускую армію мінулай восенню, 984 маюць судзімасць, 1 025 трапілі па той ці іншай прычыне ў міліцыю, 2 148 выраслі ў няпоўных сем’ях. У 1985 годзе ад службы ў арміі ўхіліліся 525 чалавек, у 1992-м было 1 179 дзержаўцаў.

ДЗЯКУЮЧЫ ліквідацыі шэрагу ваенных аб’ектаў на Гродзеншчыне, мясцовыя гаспадаркі атрымалі сотні гектараў новых земляў. Яны будуць разараны і засеяны. Частка зямлі аддыдзе пад садовыя таварыствы.

У МІНСКУ адкрылася Беларускае аддзяленне Германскага інстытута імя Гётэ. Дзейнасць гэтай установы, маючай філіялы ў дзесятках краін свету, звязана з распаўсюджаннем у свеце ведаў пра культурныя здабыткі нямецкага народа, яго мовы.

САВЕТ Міністраў Беларусі прыняў пастанову аб адкрыцці ў Гаазе Генеральнага консульства РБ. Генеральным консулам назначаны Уладзімір Астапенка, які раней працаваў намеснікам міністра замежных спраў рэспублікі.

У МАГІЛЁВЕ адбыўся першы выпуск групы егараў, якая фарміравалася яшчэ ў часы існавання Саюза.

САМЫЯ распаўсюджаныя ягады чарніцы не сталі чысцейшымі і ў гэтым годзе ў лясах Магілёўшчыны. У абласной санэпідстанцыі зрабілі каля трохсот проб лясных дароў. 40 працэнтаў правяраных ягад аказаліся “бруднымі”.

ЗАРЭПСТРАВАНЫ “Ваўкавыскі тэлеканал”. Заснавальнік яго — малое прадпрыемства “Ваўкавыскі тэлецентр” — мае намер рыхтаваць штодзённыя праграмы аб падзеях грамадска-палітычнага, сацыяльна-эканамічнага і культурнага жыцця горада і раёна, а з дапамогай спадарожнікавай сувязі — і замежока.

[Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.]

— Мы вельмі часта спісваем усё на аварыі, стыхійныя бедствы. Ці не лічыце вы, Уладзімір Паўлавіч, што шмат лесу мы выкарыстоўваем не па-гаспадарску? Скажам, неапраўдана многа аддалі пад ваенныя аб’екты, палігоны. Магчыма, штосьці тут мяняецца да лепшага з часу распаду СССР!

— Мяняецца. І, дзякуй Богу, да лепшага. Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь рашыў перадаць нам з кампетэнцыі Міністэрства абароны лясныя землі плошчай 65 тысяч гектараў. І гэты працэс будзе працягвацца.

— Цяпер рэспубліку захліснуў дачны бум. Садовыя ўчасткі вельмі часта даюцца побач з лесам або пералескамі. Праз год-другі ад тых пералескаў застаюцца

ваенныя гады гэты рост склаў 12,5 працэнта.

Імпартуем лес у асноўным з Расіі, за што прыходзіцца разлічвацца аўтамабілямі, трактарамі, станкамі.

Што тычыцца экспарту, то лічу: тых 2,1 працэнта лесу ад агульнай колькасці, якая нарыхтоўваецца за год, яўна недастаткова для такой лясной дзяржавы, як Беларусь. Атрымліваем ад экспарту ўсяго восем мільёнаў долараў, якія потым ідуць на пакупку тэхнікі для лясной гаспадаркі. А пятая частка ад усёй сумы валюты паступае Міністэрству аховы здароўя для набыцця лекаў.

— Як ідзе аднаўленне ляснога запасу? У якіх рэгіёнах і аб’ёмах адраджаюцца ці павялічваюцца тэрыторыі пад зялёнымі масівамі?

— Аднаўленне лесу ў рэспубліцы ідзе ў некалькіх накірунках. Аднаўляюцца зялёныя масівы на месцах ранейшых высечак

Заказнікаў у нас 73. Плошча іх 555 тысяч гектараў.

— Якія захады робяцца для таго, каб захаваць заказнікі, запаведнікі?

— Гэта праблема стала міжнароднай. Запаведнікі, заказнікі ды і сам лес нярэдка “хварэюць” з-за забруджанаці паветра: сохне лес у Германіі, абмялелі азёры, рэкі. Ёсць такія з’явы ў нашых бліжэйшых суседзях літоўцаў, палякаў...

Гэтыя трывожныя з’явы непакояць і вучоных, і лесаводаў усіх краін свету. Для выпрацоўкі мерапрыемстваў па ахове лясной збіраюцца кангрэсы, семінары, нарады. Мне, напрыклад, пашчасціла выступіць на іх двойчы: у Парыжы і Хельсінкі. І не выпадкова. Комплекс мерапрыемстваў па ахове лесу, які выпрацаваны ў Беларусі, годны пераймання. Галоўнае тут не дапусціць забруджвання навакольнага асяроддзя нашымі прамысловымі прадпрыемствамі, сельскагаспадарчымі комплексамі.

— Ці лічыце вы, што ў нашых лясах сёння мала дзічыны?

— У лясах рэспублікі, падлічана, больш за 25 тысяч пасёў, 6 тысяч аленяў, 35 тысяч казуль, ёсць іншыя віды жывёл, прамысловых птушак. За апошнія 15–20 гадоў колькасць дзічыны вырасла. Паўстала праблема з кормам для яе. Тут, я ўжо казаў, мы і падбіраем спецыяльна ўчасткі пад дрэвы, якія даюць жалуды, лісты, садзім кустарнікі, каб жывёлам было чым паласавацца.

Пасля 1986 года мы перасталі экспартаваць дзічыну. У гэтым вінаваты Чарнобыль. Аварыя на атамнай станцыі адбіла ахвоту купляць у нас мяса дзікіх жывёл. На пятай частцы нашых лясцоў мы наогул не вядзем палявання. Нямала клопатаў і страт прыносяць браканьеры. І тым не менш лічу, што пры гаспадарскім падыходзе за кошт палявання мы маглі б значна павялічыць харчовыя запасы.

— Затое і без уліку чарнобыльскай зоны шмат, напэўна, збіраецца ягад, грыбоў, лекавых раслін... Беларускі лес — сапраўдныя кладоўка.

— Тут я з вамі цалкам згодны. Усяго гэтага ў нас нарыхтоўваецца нямала. Скажам, летась нарыхтавана 1 500 тон ягад, 235 — грыбоў, 71 — лекавых раслін. Асабліва многа было сабрана бярозавага соку — 18 тысяч тон, 41 тысяча тон мёду. Але гэтыя лічбы далёка не мяжа.

— Паляванне, збор ягад, грыбоў, лекавых раслін... За ўсё гэта можна мець добрую капейку і выгаду. Якім вы, Уладзімір Паўлавіч, бачыце ў перспектыве беларускі лес? Чым ён можа дапамагчы ў станаўленні нашай маладой дзяржавы?

— Скажу без перабольшання: пры гаспадарскім падыходзе да лесу ён нас і накорміць, і абуе, і адзене.

Тут нядрэнна было б звярнуцца да вопыту замежных дзяржаў. У першую чаргу да вопыту, напрыклад, Фінляндыі. Гэта краіна, як і Беларусь, не вызначаецца вялікай колькасцю карысных выкапняў, але людзі ў Фінляндыі жывуць добра. Дабрабыт дасягнуты дзякуючы лесу, выскокай механізацыі яго апрацоўкі, пасадкі. У справу ідзе ўсё, як кажуць, да апошняй галінкі.

Лесу ў Фінляндыі хапае і для сябе, і на экспарт. Дзякуючы вялікай колькасці зялёных масіваў, тут стала вырабляцца лесасараспацоўчая тэхніка, якая таксама ідзе на экспарт і прыносіць даходы.

У нас жа зусім іншая карціна. Так, лес у нас расце, ён малады. Але ж і сёння яго можна перапрацоўваць, а няма чым. Праўда, калі пачакаем пару дзесяткаў гадоў, то будзем мець вялікае багацце. Гольмі рукамі драўніну не апрацуеш, не даведзеш да таварнага выгляду ды і шмат не пасадзіш саджанцаў. На сённяшні дзень мы не маем у дастатковай колькасці сваёй айчынай тэхнікі для гэтага. Нават ступень механізацыі ў лясной гаспадарцы падае. Напрыклад, пры пасадцы лесу.

Машыны нам даводзіцца купляць у асноўным за мяжой, траціць на гэта вялікія грошы, валюту. Пакуль толькі “Гомсельмаш” спрабуе нешта зрабіць сваё, айчынае.

Праблем існуе многа. Толькі не хацелася б нашу гутарку заканчваць на песімістычнай ноте. Прайдзе гэты нялёгкі і складаны час. Наш лес — вялікае багацце. І ім павінны карыстацца ўсе. Толькі па-гаспадарску.

Гутарыў Яўген ТУРАЙКЕВІЧ.

ГРАФ ПРУШЫНСКІ:

“МАЯ ПРАГРАМА — ДАБРАБЫТ І ДЭМАКРАТЫЯ”

Нядаўна рэдакцыя газеты “Голас Радзімы” наведваў граф Аляксандр Ксав’ерэвіч Прушынскі. Пра сябе ён расказаў, што нарадзіўся ў Беларусі, у Мастоўскім раёне, 20 год пражыў у Канадзе, а зараз прыехаў дамоў, каб тут бапаціравацца на пасаду прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Пан Прушынскі апраўта вельмі проста — у лёгкую спартыўную куртку і кашулю без гальштук, ён маладжавы, падцягнуты, бадзёры і жыццерадасны, што нават дзіўна для чалавека, які павінен мець уяўленне аб сённяшнім стане беларускай эканомікі. На маё пытанне, як вы глядае яго перадавыбарная праграма, граф Прушынскі адказаў каротка і канкрэтна: “Дабрабыт і дэмакратыя. Як няма добрабыту — дык не будзе і дэмакратыі”. Граф лічыць, што неабходна тэрмінова правесці прыватызацыю, якая і будзе першым крокам да росквіту і дастатку. І спадзяецца, што другі крок на гэтым шляху Беларусі дапамогуць зрабіць заможныя замежныя суайчыннікі. У сваю чаргу, рэспубліка павінна пакпаціцца, каб усе, хто лічыць сябе беларусам, колькі і дзе ім ні давялося б жыць, атрымалі дваіное грамадзянства і ў любы момант мелі магчымасць прыехаць на Радзіму не гасцямі, а паўнапраўнымі грамадзянамі.

— Як вы ацэньваеце сённяшняе становішча на Беларусі?

— За тры гады тут нічога не зроблена. Тое, што зараз адбываецца, калі гаварыць вобразна, нагадвае сітуацыю ў цырку, калі сланы панцугом ідуць па кругу, трымаючы адзін аднаго хобатам за хвост. Маршрут знаёмы, дзеянні прывычныя, і раптам слон, які ідзе першым, некуды знікае, панцужок распадаецца, і сланы ў разгубленасці бадзёрацца па арэне, не ведаючы, што ім рабіць. Разумныя людзі вучацца на чужых памылках, мы ж працягваем вучыцца на ўласных.

— Як вы ацэньваеце свае шанцы на перамогу?

— Ведаецца, як Бог дасць. Лепш было б, каб па маёй праграме выступіў нехта іншы, а я сядзеу бы ў вёсцы і пісаў кніжкі. Мая жонка хоча бачыць мужа дома.

— Як вы ставіцеся да праблем з мовай у рэспубліцы?

— Па-першае, ніякага гвалту, бо гэта ўжо будзе не дэмакратыя. Па-другое, трэба зрабіць моду на мову, воль туды на ёй і загавораць.

— Што будзеце рабіць, калі вас не абяруць прэзідэнтам?

— Напішу кнігу пра тое, як я змагаўся за пасаду прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Калі кніга атрымаецца добра, прадам яе на Захадзе, і мне за яе добра заплацяць.

— А калі б сталі прэзідэнтам, якім быў бы ваш першы крок?

— Падзякаваў бы Богу і людзям за выбрэнне.

А можа, і сапраўды нічога ў нас не атрымалася таму, што Богу падзякаваць забыліся? Не думаю, каб гэтая версія нашых няўдач была горшай за іншыя.

На маю асабістую думку, шанцаў у графа Прушынскага стаць прэзідэнтам Беларусі мала. Калі, напрыклад, ён вырашыць выступіць перад народамі, яго могуць проста не зразумець. Сумесь рускай, беларускай, англійскай і польскай, на якой размаўляе кандыдат у прэзідэнты, патрабуе перакладу хаця б на адну з вышэйпералічаных моў. Але ж недзе ў глыбіні душы я ўсё ж такі дапускаю магчымасць таго, што нашай рэспублікай будзе кіраваць тытулаваны прэзідэнт. Лозунгі ў яго ніштаватыя — хто ж ад дэмакратыі, а тым больш, ад добрабыту адмовіцца. Ды і стаміўся народ ад дамарошчаных палітыкаў, якія ўжо нават абяцаць забываюцца, а толькі ў поўнай цішыні і без каментарыяў цэны ўздзімаюць. Так што, хто яго ведае, жыццё непрадказальнае...

Вераніка ЧАРКАСАВА.

І АДЗЕНЕ, І НАКОРМІЦЬ

адны хмызнякі, ад будаўнічага лесу — пняккі. Магчыма я і памыляюся, але мне здаецца, ніхто з такіх дачнікаў-браканьераў (а іх іншым словам нельга і назваць) не нясе адказнасці за самавольныя высечкі, а яны ж наносзяць таксама вялікі ўрон...

— Гэта турбуе і нас, Міністэрства лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь. Толькі ў 1992 годзе для дзяржаўных і грамадскіх патрэб намі перададзена 3,2 тысячы гектараў у пастаяннае карыстанне.

Абласнымі выканкамамі былі адначасова прыняты рашэнні, згодна з якімі кіраўнікі прадпрыемстваў і арганізацый, калектывы якіх маюць садаводчыя таварыствы, павінны забяспечыць належны санітарны стан лясных масіваў у радыусе 500 метраў. Але гэтыя рашэнні практычна выконваюцца дрэнна. Бо як тады разумець той факт, што за мінулы год у лясах міністэрства было самавольна высечана 72 тысячы кубічных метраў драўніны. А гэта — вялікая страта. У многіх выпадках парушальнікі не выяўляюцца і не нясуць адказнасці.

— Уладзімір Паўлавіч, лесу ў нас многа. Значыць, ён з’яўляецца галоўнай крыніцай экспарту. Які ж даход мы атрымліваем ад гэтага?

— Напэўна, вас здзівіць адно ўдакладненне: лес мы... імпартуем. Па плошчы, займаемай зялёнымі масівамі, з намі мала хто параўнаецца не толькі з былых рэспублік Саюза, але і з іншых “лясных” краін далёкага замежжа. Тут трэба ўнёсці яснасць. Пакуль існаваў СССР, з Масквы прыходзілі дырэктывы і нарматывы, колькі кубаметраў драўніны мы павінны нарыхтоўваць штогод. Парушэнне тых лічбаў, невыкананне плана выклікала б жорсткія меры.

Вось мы і данарыхтоўваліся да таго, што высеклі львіную долю будаўнічага лесу. І на сёння засталіся з маладняком, якому да таварнай прадукцыі яшчэ не адзін дзесятак гадоў расці ды расці. Хаця, падкрэсла, колькасць плошчаў зялёных масіваў у нас павялічваецца. Так, толькі за пасля-

для вырошчвання будаўнічага драўніны. Напрыклад, за мінулы год такая работа праведзена на 22,2 тысячы гектараў. Аблясяем пустэчы, няўдобицы (на пясчаных глебах, ярах). Дапамагаем сельскай гаспадарцы. З гэтай мэтай ствараем ахоўныя палосы для затрымання снегу, спынення працэсаў эрозіі глебы.

У апошнія гады, пасля чарнобыльскай аварыі, з’явіліся дадатковыя клопаты па пасадцы лесу на забруджаных радыёнуклідамі землях, што дапамагае знізіць узровень распаўсюджвання радыяцыі. Ужо пасаджана 8,3 тысячы гектараў лесу на такіх землях.

— Аднаўленне лесу ідзе толькі натуральным шляхам ці прыводзіцца нейкая селекцыйная работа?

— У асноўным натуральным. Але мы супрацоўнічаем і з нашым Батанічным садом. Скажам, гэта ўстанова можа нам дапамагчы ў развядзенні лістоўніцы, магчыма — кедра, чырвонага дуба, кустоўнікаў, што спрыяла б павелічэнню корму для жывёл, садзейнічала б павелічэнню іх колькасці. Але стаўка робіцца на нашы абарыгенныя, традыцыйныя пароды: сасну, елку, бярозу...

— Вельмі часта, Уладзімір Паўлавіч, мы разглядаем лес як крыніцу атрымання будматэрыялаў. Але ж ёсць яшчэ заказнікі, запаведнікі...

— Іх роля вялікая. Для недасведчаных людзей заказнікі і запаведнікі — месцы, дзе захоўваецца флора і фауна. Тут трэба глядзець шырэй. Беларусь добра развітая прамысловая краіна. На яе тэрыторыі столькі фабрык, заводаў, што калі б не было лесу, асабліва масіваў, адведзеных пад заказнікі і запаведнікі, то недалёка было б і да экалагічнай катастрофы (нават без уліку Чарнобыля). Яны — нашы лёгкія, ачышчаюць атмасферу.

Усяго ж у рэспубліцы ёсць 3 запаведнікі — Бярэзінскі біясферны, Прыпяцкі гідралагічны і Палескі, які замаўраджае распаўсюджанне радыяцыі, адзін нацыянальны парк — Белавежская пушча. Агульная плошча іх складае 367 тысяч гектараў.

ПРАДСТАЎНІЦТВА ААН У РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ

ПАЗБАЎЛЕНА “КОМПЛЕКСАЎ” НАВІЧКА

ІНТЭРВ'Ю НАМЕСНІКА ПРАДСТАЎНІКА
АРГАНІЗАЦЫІ АБ'ЯДНАНЫХ НАЦЫЙ У РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ
Валерыя ТКАЧУКА ГАЗЕЦЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ”.

— Валерыя Валянцінавіч, ужо шмат гадоў Беларусь з'яўляецца членам Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Чаму Прадстаўніцтва гэтай арганізацыі з'явілася ў Мінску толькі зараз!

— Пачнем з таго, што Беларусь фактычна з'яўляецца адной з краін-заснавальніц Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, і ўсе гады яе існавання — а сёлета мы будзем адзначаць 49-ю гадавіну ААН — актыўна ўдзельнічала ў рабоце яе камітэтаў і органаў. Урадавыя дэлегацыі рэспублікі працавалі на сесіях Генеральных Асамблей, мелі права самастойнага голасу пры вырашэнні важнейшых міжнародных пытанняў.

Сапраўды, ААН не мела свайго асобнага Прадстаўніцтва ў Рэспубліцы Беларусь, гэтыя функцыі з 1948 года выконваў Інфармацыйны цэнтр Арганізацыі Аб'яднаных Нацый у Маскве, дзейнасць якога ахоплівала ўсю тэрыторыю былога СССР, у тым ліку Беларусь і Украіну. Зразумела, гэтага было недастаткова, хаця Інфармацэнтрам праводзіліся сустрэчы і іншыя мерапрыемствы, існавалі пастаянныя кантакты.

Пасля распаду Савецкага Саюза і абвясчэння Беларусі незалежнай дзяржавай былія формы работы ўжо не маглі задаволіць ні беларускі бок, ні Арганізацыю Аб'яднаных Нацый. Тым больш, што з прыходам у ААН новага генеральнага сакратара, вядомага егіпецкага дыпламата Бутраса Бутраса-Галі, у яе сценах таксама пачаліся працэсы, накіраваныя на рэарганізацыю дзейнасці ў сёй Арганізацыі, і яе Сакратарыята, з тым каб павысіць іх эфектыўнасць і аддачу пры максімальнай эканоміі сродкаў.

Адным з момантаў, які вызначыў далейшыя працэсы, што адбываліся ў свеце, стаў распад Савецкага Саюза і ўтварэнне цэлага шэрагу самастойных незалежных дзяржаў, якія сталі паўнапраўнымі членамі ААН, і іншых міжнародных арганізацый яе сістэмы. Ідэя стварэння часовых аддзяленняў ААН у гэтых новых рэспубліках была прад'явітая, з аднаго боку, жаданнем аказаць гэтым дзяржавам у цяжкі для іх пераходны перыяд тэхнічную і фінансавую дапамогу, а з другога боку, скаардынаваць дзейнасць міжнародных інстытутаў у адносінах да гэтых новых утварэнняў і найбольш эфектыўна і сканцэнтравана выкарыстаць іх сродкі і магчымасці. Гэта новая канцэпцыя міжнародных прадстаўніцтваў ААН была ўпершыню ўвасоблена ў сталіцы Беларусі — Мінску, дзе ў верасні 1992 года адкрылася Прадстаўніцтва ААН у Рэспубліцы Беларусь.

Адкрыццё яго, як сказаў міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь Пётр Краўчанка, стала адным з пацярджэнняў незалежнасці і самастойнасці Беларусі на міжнароднай арэне.

— Ці не маглі б вы канкрэтызаваць мэты, з якімі стваралася Прадстаўніцтва ААН у Беларусі?

— Як я ўжо адзначаў, стварэнне нашага Прадстаўніцтва мела мэты, якія былі адлюстраваны ў Пагадненні паміж урадам Рэспублікі Беларусь і Арганізацыяй Аб'яднаных Нацый. Гэта, у першую чаргу, супрацоўніцтва з урадам Беларусі ў рэалізацыі праграм дапамогі, накіраваных на эканамічнае развіццё і сацыяльны прагрэс шляхам правядзення даследаванняў і аналізу эканамічнага і сацыяльнага становішча рэспублікі, тэхнічнага садзейнічання ў падрыхтоўцы спецыялістаў, распаўсюджванне інфармацыі, каардынацыя работы ў Беларусі міжнародных арганізацый сістэмы ААН.

— Як вы лічыце, ці будзе Прадстаўніцтва ААН у Беларусі дзеючай структурай? Ці не стане яно толькі “пацэсным прадстаўніком” гэтай арганізацыі?

— Мне здаецца, што перадгісторыя стварэння Прадстаўніцтва ААН у Беларусі і пералічэнне яго мэтаў і задач, а таксама час практычных і канкрэтных дзеянняў, у які мы жывём, выключае якое-небудзь “ганаровае адценне” нашай дзейнасці ў рэспубліцы. Мы робім усё магчымае, каб стаць сапраўднымі партнёрамі і памочнікамі розных дзяржаўных і незалежных структур.

— Раскажыце, калі ласка, пра бліжэйшыя акцыі і планы Прадстаўніцтва ААН у Беларусі.

— Прымаючы ўдзел у рабоце сесіі Савета кіраўнікоў праграмы развіцця ААН (ПРААН), кіраўнік дэлегацыі Рэспублікі Беларусь, намеснік Старшыні Савета Міністраў рэспублікі С.Лінг у сваім выступленні даў вельмі высокую ацэнку нашай рабоце. У прыватнасці, ён адзначыў, што ўрад рэспублікі надае вялікае значэнне дзейнасці ПРААН, яе каардынуючай і звязуючай ролі ў аказанні тэхнічнай і кансультацыйнай дапамогі Беларусі ў перыяд пераходу да рыначнай эканомікі. У прыватнасці, праведзена падрыхтоўчая работа па праграмах “Эканамічныя і сацыяльныя пытанні ў перыяд пераходнага працэсу”, “Гандлёвая інфармацыя і развіццё экспартнага рынку”, падрыхтавана пагадненне паміж Беларуссю і Праграмай добраахвотнікаў ААН. Было таксама падрамадлена, што Прадстаўніцтва стала састаўной часткай дзяржаўных структур у

іх дзейнасці па пераходу да рынку.

Для нас падобная ацэнка з'яўляецца вельмі каштоўнай, паколькі адлюстроўвае сутнасць нашага знаходжання ў Беларусі.

На сёння наш рабочы графік запоўнены да канца. Працягваецца практычная работа па выніках чатырохбаковай сустрэчы па праблемах аварыі на Чарнобыльскай АЭС, у якой разам з прадстаўнікамі Расіі і Украіны прыняў удзел намеснік генеральнага сакратара ААН, каардынатар ААН па пытаннях Чарнобыля І.Эліасон. Ужо абмяркоўваліся практычныя пытанні з супрацоўнікамі Дзяржкамчарнобыля, Міністэрства аховы здароўя і Міністэрства замежных спраў Беларусі.

Толькі ў чэрвені мы прынялі ўдзел у рабочай сустрэчы па пытаннях развіцця сістэмы транспарціроўкі газу ў Беларусь і Расію, Міжнароднай рабочай сустрэчы па праблемах барацьбы з незаконным абаротам наркотыкаў, рабоце і знаходжанні дэлегацыі ЮНІСЕФ/ВОЗ па разгляду пытанняў паставак медыкаментаў і медыцынскага абсталявання, якія фінансуюцца Канадай.

Цяпер мы непасрэдна займаемся такой важнай для Беларусі праблемай, як бежанцы. У бліжэйшы час да нас павінны прыбыць прадстаўнікі Упраўлення вярхоўнага камісара ААН па справах бежанцаў, якія правядуць тут значную работу па вырашэнню гэтага пытання. Мы таксама чакаем эксперта па аказанню дапамогі ў стварэнні заканадаўчых дакументаў па гэтай праблеме.

Адным з галоўных напрамкаў работы Прадстаўніцтва з'яўляецца каардынацыя дапамогі, аказваемай рознымі міжнароднымі донарамі Беларусі. Гэта вялікая і важная работа, якая будзе працягвацца і ў якую ўцягнуты прадстаўнікі пасольстваў, міжнародных арганізацый, акрэдытаваных у рэспубліцы.

Прадстаўніцтва актыўна працуе ў інфармацыйным напрамку. У нас усталяваліся добрыя дзелавыя сувязі з прадстаўнікамі сродкаў масавай інфармацыі, супрацоўнікамі радыё і тэлебачання. Апошнім часам з'яўляецца ўсё больш матэрыялаў аб прадстаўніках міжнародных арганізацый, якія прыбываюць у рэспубліку. Мы пачалі выданне ўласнага “Бюлетэня ООН”. Ён выпускаецца на дзвюх мовах і карыстаецца попытам. Гэта выданне мы ажыццявілі ў супрацоўніцтве з незалежным выдавецка-паліграфічным аб'яднаннем “Эрыдан”.

— Як вы лічыце, у чым будзе рэальная аддача для Беларусі ў выніку стварэння Прадстаўніцтва?

— Мы стараемся падтрымліваць цеснае супрацоўніцтва з рознымі грамадскімі арганізацыямі рэспублікі, незалежнымі аб'яднаннямі, фондамі, асацыяцыямі. У падтрымку іх мы бачым развіццё будучых самастойных структур, што садзейнічаюць больш дынамічнаму пераходу да рыначных адносін.

Рэальная аддача для рэспублікі ад нашай дзейнасці, мяркуючы, адчуваецца ўжо сёння. Можна гэта дапамога не такая ўжо вялікая, як хацелася б, але і ўзрост Прадстаўніцтва невялікі. Мы ж працуем у рэспубліцы менш года.

Пры нашым непасрэдным удзеле і фінансавай падтрымцы прайшлі шэраг семінараў і міжнародных сустрэч, былі накіраваны спецыялісты для ўдзелу ў курсах па павышэнню кваліфікацыі і г.д.

Уся прыведзеная вышэй інфармацыя дае адказ на пытанне аб практычнай “карыснасці” Прадстаўніцтва ААН у Рэспубліцы Беларусь.

— Як вы лічыце, ці адчула ўжо сябе маладая Рэспубліка Беларусь часткай сусветнага супольніцтва, ці ўнутраныя і эканамічныя праблемы не даюць кантраля і эканаміцы ўсвядоміць сябе яе паўнапраўным членам?

— Мне здаецца, што Рэспубліка Беларусь нават у складзе былога Савецкага Саюза мела магчымасць адчуваць сябе паўнапраўным членам сусветнага супольніцтва. Дастаткова сказаць, што яна з'яўляецца адным са стваральнікаў такой аўтарытэтай міжнароднай арганізацыі як ААН, пра што гаварылася ў самым пачатку.

Што ж тычыцца сённяшняга яе становішча, то Рэспубліка Беларусь, на мой погляд, пазбаўлена якіх-небудзь “комплексаў” навічка ў міжнародных адносінах. Наадварот, яе палітыка актыўная і дынамічная. Адкрываюцца новыя пасольствы, прадстаўнікі міжнародных арганізацый сталі частымі гасцямі ў краіне, беларускія дыпламаты прымаюць удзел у двухбаковым і шматбаковым перагаворным працэсах, у рабоце самых розных канферэнцый і нарад. У вас ёсць выдатныя спецыялісты, якія працуюць на самым высокім міжнародным прафесійным узроўні.

Шо ж тычыцца ўнутраных і эканамічных праблем, то заслуга беларускага боку і заключаецца ў тым, каб паспрабаваць іх вырашыць з дапамогай міжнароднага супольніцтва.

Інтэрв'ю ўзяла В. АНАТОЛЬЕВА.

У цяжкі час адраджаецца духоўнасць нашага народа, аднаўляюцца некалі разбураныя і ўзводзяцца новыя храмы. Характэрны ў гэтым плане старажытны Полацк. Тут адкрыўся жаючы манастыр, рэстаўрыраваны Свята-Крыжа-Узвіжанскі сабор, ідучы службы.

НА ЗДЫМКУ: ажыўлена ў дні царкоўных святаў у Спаса-Ефрасіннеўскім манастыры.

Фота У. МЯЖЭВІЧА.

НОВАЕ ВІДАННЕ КАТОЛІКАЎ

КАБ БЫЛА ХРЫСЦІЯНСКАЯ ВЕРА

“Вельмі важнае значэнне мае правільнае разуменне хрысціянскай веры. Неаднойчы яна была фальсіфікавана, паняцце яе скажалася. Гэта часам адштурхоўвала людзей ад веры хрысціянскай, было прымывнай нават негатывных адносін да веры. Таму трэба дбаць аб тым, каб вера хрысціянская і сёння была такой, якой яна была амаль дзве тысячы год таму назад” — гэтыя радкі ўзяты з уступнага слова “Рэалізм хрысціянскай веры” арцыбіскупа мітрапаліта Мінска-Магілёўскага Казіміра Сьвентэка. Ён адкрываецца новае часопіс “Вера і жыццё”, першы нумар якога 10-тысячным тыражом аддрукаваны ў Слоніме. Заснавальнікам з’яўляецца мінскі касцёл святога Сымона і святой Алены.

Сапраўды, шмат дзесяцігоддзяў на Беларусі не было свайго перыядычнага выдання для католікаў. Таму новы часопіс “Вера і жыццё” дапаможа знайсці сапраўдны шлях да Бога, да каталіцкага касцёла.

Першы нумар новага выдання знаёміць чытачоў з “Літаніяй да Найсвяцейшага Сэрца Пана Езуса”. Яна надрукавана на беларускай і польскай мовах.

У 1917 годзе ў партугальскім мястэчку Фаціма Найсвяцейшая Маці Божая аб’явілася траім дзецям і праз іх заклікала свет да надзеі. Яна прадказала трагічны падзеі XX стагоддзя, паказала на адзінае магчымае выйсце і абяцала: “У рэшце рэшт перамога застане за Маім Непавінным Сэрцам!” У першым нумары часопіса пачынаюць друкавацца ўрыўкі з кнігі Антоніа А.Барэлі “Фацімская вестка: трагедыя ці надзея”.

Спявачка і кампазітар Галіна Смоляк разам з піяністкай і арганісткай Людмілай Удавічэнка былі ўдзельніцамі пілігрымкі ў Чэнстахове. Творчы дуэт выконваў не толькі рэлігійную музыку ў касцёлах розных гарадоў Польшчы, але наладжваў класічныя канцэрты па тэлебачанні і радыё. Галіна і Людміла — веруючыя хрысціянкі — сваёй лепшай канцэртнай праграмай лічаць “Музыку міласэрнасці”, якая складаецца з сучасных і старадаўніх арыя і песень. Сваімі уражаннямі ад шматлікіх польскіх сустрэч і дзеліцца Галіна Смоляк

з чытачамі новага часопіса. “Вера і жыццё” распачывае друкаваць надзвычай цікавую працу ксяндза Уладзіслава Завальнюка “Сказ пра Будслаўскую Святыню”. Яна складаецца з трох раздзелаў: 1. Гісторыя касцёла і кляштару айцоў бернардынаў у Будславе. 2. Пачатак і гісторыя культуры абраза Найсвяцейшай Марыі Панны ў Будславе. 3. Рэнесанс культуры Святыні ў Будславе ў дзевяностых гадах нашага стагоддзя.

У часопісе змешчаны таксама малітва да Маці Божай Будслаўскай і каляровыя ілюстрацыі касцёла і абразоў. А пра першую пілігрымку да Маці Божай Будслаўскай (1992 г.) расказвае пісьменніца Хрысціна Лялько.

Прафесар Ірэна Павловіч (г. Эльблэнг, Польшча) знаёміць чытачоў з жыццёвым і творчым шляхам паэта Францішка Карпінскага, які быў папулярным у Асветніцкую эпоху. Нарадзіўся ён на Украіне. У 1780 годзе Ф.Карпінскі пераехаў у Варшаву, дзе нядоўгі час працаваў бібліятэкарам. Аднайчы наведваўшы Гародню і Вільню, паэт палюбіў Беларусь і больш як трыццаць гадоў арандаваў у Гродзеншчыне і Пружаншчыне фальваркі. У Свіслацкім раёне паэт набыў фальварак Хораўшчына, дзе вучыў грамадэ сялянскіх дзяцей, займаўся творчасцю і асветніцкай дзейнасцю.

Францішак Карпінскі — адзін з зачэнальнікаў польскага сентыменталізму. Ён захапляўся беларускай народнай творчасцю і выкарыстоўваў матывы фальклору ў сваёй творчасці. Ф.Карпінскі — аўтар ідылі, лірычных вершаў і абразкоў, якія сабраны ў сямі тамах пад назвай “Забыты вершам і прозай”.

Памёр Ф.Карпінскі ў верасні 1825 года, пахаваны ў вёсцы Лыскава Пружанскага раёна. У часопісе змешчаны на беларускай мове і два вершы нашага земляка.

Аглядаючы першы нумар новага часопіса “Вера і жыццё”, хочацца адзначыць, што ўсе матэрыялы ў ім друкуюцца на беларускай мове. Некаторыя з іх паралельна надрукаваны на польскай і рускай мовах.

Сяргей ЧЫГРЫН.

ВОДГАЛАС ПЕРШАГА З’ЕЗДА
БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ

**З’яднаньня
Адною крывёю**

**ГУТАРКА КАРЭСПАНДЭНТА “ГОЛАСУ РАДЗІМЫ”
СА СТАРШЫНЁЙ РАДЫ ЗГУРТАВАННЯ БЕЛАРУСАЎ
СВЕТУ “БАЦЬКАЎШЧЫНА” Ганнай СУРМАЧ.**

— Ганна Іванаўна, Першы з’езд беларусаў свету, на які затрачана столькі душэўных і фізічных сіл, намаганьняў, нарэшце адбыўся. Вы ўзначальвалі рабочую групу па падрыхтоўцы гэтай гістарычнай падзеі. Што вы адчуваеце сёння — стомленасць, задавальненне?

— Не задавальненне, а яшчэ большае пачуццё адказнасці. Уздыхнуць з палёгкай не магу, бо авансы нам выдадзены сур’ёзныя. Як апраўдаць давер, знайсці шляхі, што паднялі б беларусаў? У замежных і тутэйшых беларусаў у жылах цяжэ аднолькавая кроў, а ўмовы жыцця розныя. І гэта наклала адбітак на фарміраванне менталітэту, як цяпер прынята гаварыць, кожнай з гэтых частак народа. Нам, тутэйшым, напрыклад, вельмі цяжка адысці ад старых савецкіх штампаў. Мы перад з’ездам падрыхтавалі анкету, якую прапаноўвалі дэлегантам. І атрымалі заўвагу, што пытацца ў чалавека пра веравызнанне, адукацыю некарэктна. А мы зрабілі анкету, як было прынята ў нас раней...

— Ці радуеце вас вынікі з’езда?

— Усё, што было намечана, уся праграма з’езда выканана. Абмеркаваны пытанні дзяржаўнасці і незалежнасці Беларусі. І ў гэтым нібы аб’ядналіся інтарэсы ўсіх беларусаў. Лічу важным дасягненнем з’езда, што на ім практычна арганізацыйна аформілася беларуская сусветная супольнасць. Беларуская эміграцыя доўгія гады знаходзілася ў выключна неспрыяльным становішчы: ёй адмаўлялі ва ўсіх правах, яе не заўважалі, рабілі выгляд, што яна не існуе.

А на самай справе беларуская эміграцыя фарміравалася недзе на працягу апошніх 200 гадоў і папаўнялася ў асноўным за кошт прымусовай эміграцыі. Беларусы пакідалі Радзіму пасля паўстання Касцюшкі, паўстанняў 1831 года і Каліноўскага, рэвалюцыі 1917 года, у час акупацыі Заходняй Беларусі Польшчай, у першую і другую сусветныя войны. І ва ўсе часы Беларусь як метраполія не праяўляла цікавасці да сваіх сьняоў і дачок, раскіданых па свеце. Настаў час выправіць гэту памылку, даць магчымасць кожнаму беларусу адчуць сваю повязь з бацькаўшчынай.

— Як вы думаеце, Ганна Іванаўна, ці могуць замежныя беларусы аказаць нам нейкую канкрэтную дапамогу ў нашым сённяшнім складаным становішчы?

— Могуць дапамагчы многім. Найперш яны з’яўляюцца прыкладам для нас, як нават удалены ад Беларусі можна захаваць сваю нацыянальную адметнасць, сваю мову. Яны пражылі жыццё ў цывілізаваных дзяржавах, што ўзбагаціла іх вопытам, як шанавець сваю нацыю.

Замежныя суайчыннікі спрыяюць усталяванню адносін паміж Беларуссю і тымі краінамі, дзе яны жывуць. Напрыкладні візіту Станіслава Шушкевіча ў Злучаныя Штаты Янка Запруднік і Мельяновіч выцелілі ў Амерыку. Сваімі дзеяннямі яны паказваюць, што ў гэтай краіне жывуць бе-

ларусы, якія зрабілі свой уклад у працітанне краіны. Яшчэ ў час паездкі прэзідэнта Буша ў Японію наша суайчынніца Вера Рамук паслала яму па факсу тэлеграму, дзе пісала: не забывайце пра інтарэсы беларусаў. У час выбарчай кампаніі для будучага прэзідэнта Клінтана кожны голас меў значэнне. Не лішнімі для яго былі і галасы амерыканскіх беларусаў.

Многа карысных парад і практычнай дапамогі аказваюць нам замежныя беларусы і ў нашым маладым бізнесе.

— Ганна Іванаўна, якія адносіны з афіцыйнымі структурамі, з міністэрствамі мела “Бацькаўшчына” ў час падрыхтоўкі з’езда?

— Гэта была наша першая спроба наладзіць цывілізаваныя адносіны з дзяржаўнымі структурамі. Былі, канешне, і вострыя моманты. Дзяржава мела намер усё ўзяць у свае рукі, але, паколькі ініцыятыва правядзення Першага з’езда беларусаў свету належала “Бацькаўшчыне”, мы хацелі яго бачыць такім, якім задумалі і лічылі патрэбным правесці. А ў рэшце рэшт супрацоўніцтва атрымалася, і кожны з бакоў рабіў сваю частку работы. Гэта была першая спроба па-новаму будаваць узаемаадносіны дзяржаўных і грамадскіх структур. І супрацоўніцтва, мы лічым, атрымалася, бо былі выкарыстаны новыя ўмовы існавання, новыя магчымасці, якія прынеслі нам новыя часы.

— Колькі год існуе “Бацькаўшчына” і ці змяніцца штосьці ў яе рабоце пасля з’езда?

— “Бацькаўшчыне” ўсяго два з паловай гады. Для такой арганізацыі гэта вельмі малы тэрмін. Можна лічыць, што адбылося толькі станаўленне беларускай ідэі. Мы нават не стварылі ўласнай структуры. Пасля з’езда беларусаў блізкага замежжа і з’езда беларусаў свету набылі сякі-такі вопыт. Хочам распачаць стварэнне беларускіх суполак у розных краінах і рэгіёнах, каб з іх дапамогай падтрымліваць больш цесныя сувязі з суайчыннікамі.

Да з’езда “Бацькаўшчына” мела раду і ўправу. На з’ездзе абрана вялікая рада, у яе структуры малая рада і ўправа. Управа — выканаўчы орган, працуе пастаянна. Вялікая рада, куды ўвайшлі і прадстаўнікі беларускай дыяспары з блізкага і далёкага замежжа, збіраецца раз на год. Малая рада будзе збірацца 2 разы на год. Вялікая рада вызначае кардынальныя напрамкі дзейнасці нашага згуртавання. Не апошняе слова належыць тут замежным беларусам. І гэта супрацоўніцтва пачалося ўжо на з’ездзе, калі ў рэдакцыйную камісію былі ўключаны беларусы з самых розных краін. Вынік адчуўся адразу. Мы меркавалі прыняць 4 дакументы, а было прынята 9. Работа наперадзе нялёгка, але патрэбная.

— Паспехаў, Ганна Іванаўна, вам і ўсяму згуртаванню “Бацькаўшчына”.

Гутарыла
Дзіяна ЧАРКАСАВА.

**ДЭКЛАРАЦЫЯ
АБ ПРЫНЦЫПАХ НАЦЫЯНАЛЬНАГА
ДЗЯРЖАЎНАГА БУДАЎНІЦТВА**

Першы з’езд беларусаў свету адбываецца ў год святкавання 75-х угодкаў абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі. Дзеячы БНР распачалі працэс практычнага адраджэння беларускай дзяржаўнасці. Цяпер стварыліся рэальныя ўмовы для яго паспяховага завяршэння. 27 ліпеня 1990 года Вярхоўны Савет прыняў, а 25 жніўня 1991 года надаў сілу канстытуцыйнага закона “Дэкларацыя аб незалежнасці Беларусі”.

Гэтыя акты стварылі юрыдычны падмурак для адбудовы новай беларускай дзяржавы на прынцыпах незалежнасці, дэмакратыі, павагі да правоў асобы і права беларускага народа на нацыянальнае адраджэнне.

Рэалізацыя гэтай спрадвечнай мары беларусаў у цяперашніх умовах спрыяюць як унутраныя, так і міжнародныя абставіны. Таталітарная сацыяльна-палітычная сістэма ў Беларусі аб’ектыўна вычарпала свае магчымасці і не мае гістарычнай перспектывы. На абсягах былой савецкай імперыі распачаліся працэсы сучаснага адраджэння і эканамічнага адраджэння многіх народаў, якія павінны набыць незваротны характар. Толькі пры ўмове дакладнага разумення асаблівасцяў гістарычнай сітуацыі ўсімі палітычнымі сіламі грамадства з’яўляцца падставы для нацыянальнага аб’яднання дзеля су-

меснай працы на карысць нашай Бацькаўшчыны, яе палітычнага, гістарычнага і культурнага адраджэння.

Мы, удзельнікі Першага з’езда беларусаў свету, бачым будучыню вольнай, дэмакратычнай Беларусі як унітарнай, прававой, бяз’ядзернай дзяржавы, якая праводзіць палітыку міру і ўзаемакарысных добрасуседскіх адносін з усімі краінамі свету, якая мае развітую эканоміку, заснаваную на розных формах уласнасці, гарантуе сваім грамадзянам агульнапрызнаныя правы чалавека і клопоціцца пра стварэнне спрыяльных умоў для развіцця культуры беларускага народа, якая прызнае найвышэйшаю мэтай дасягненне агульнага добра і сацыяльнай справядлівасці ў грамадстве.

Мы лічым, што распачаць гэтую агромністую працу можна і павінен новы парламент, абраны на падставе дэмакратычнага закону, які створыць умовы для аб’ектыўнага волевыяўлення народа. Улічваючы небяспечны стан эканомікі і відавочную няздольнасць сённяшняй улады ажыццявіць карэктныя і хуткія палітычныя і эканамічныя рэформы, якія б разняволілі творчыя актыўнасць народа, мы заклікаем народных дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь прыспешыць новыя выбары. Цяперашні склад Вяр-

хоўнага Савета прыняў шэраг прынцыпова важных рашэнняў і ўжо па гэтай прычыне застаецца ў гісторыі Беларусі. Але дзеля добра нашага народа і захавання ўласнай годнасці ён мусяць зрабіць апошні адказны крок — забяспечыць канстытуцыйны і мірны шлях да пабудовы сапраўды незалежнай і зможнай Беларускай дзяржавы. Такі шлях ёсць — гэта правядзенне рэферэндуму, за які выказаліся каля 440 тысяч грамадзян Беларусі. Грамадская згода і супрацоўніцтва — гэта тая каштоўнасць, якая павінны быць захаваны.

Найважнейшы прынцып адбудовы Беларускай дзяржаўнасці — правядзенне палітыкі нейтралітэту. Імкненне да гэтага зафіксавана ў Дэкларацыі аб незалежнасці. Таму няма падстаў для далучэння да якіх-небудзь ваенных саюзаў. Права на нейтралітэт Беларусі вынікае з акупіла незлічонымі ахвярамі ў многіх войнах.

Свабода — гэта найважнейшая каштоўнасць. Толькі свабода, падмацаваная сваёй дзяржаўнасцю, стварае умовы для самарэалізацыі ўсіх патэнцыяльных магчымасцей народа. Мы жывём у час, калі гэта адвечная мара беларусаў можа быць здзейснена. Будзем жа годнымі ўскладзенай на нас лёсам выскокай місіі!

Жыве Беларусь!

**РЭЗАЛЮЦЫЯ
ПЕРШАГА З’ЕЗДА БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ
“АБ ПАДТРЫМЦЫ ДЗЕЙНАСЦІ
ЗГУРТАВАННЯ БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ “БАЦЬКАЎШЧЫНА”**

Першы з’езд беларусаў свету, які з’яўляецца адначасна і з’ездам ЗБС “Бацькаўшчына”, заслухаўшы справаздачу Рады Згуртавання і прымаючы пад увагу, што “Бацькаўшчына” была асноўным арганізатарам з’езда, пастанаўляе:

— ухваліць намаганні ЗБС “Бацькаўшчына” па арганізацыйнаму і духоўнаму аднаўленню беларусаў свету, па на-

ладжванню сувязей з грамадска-культурнымі суполкамі беларускага замежжа і аказанню ім усебаковай дапамогі;

— лічыць неабходным прадаўжаць дзейнасць ЗБС у абраным накірунку, пашыраць і узбагачаць яе новымі формамі;

— дзеля арганізацыйнай падтрымкі дзейнасці ЗБС лічыць

мэтазгодным утварэнне суполак “Бацькаўшчыны” ў беларускіх асяродках у замежжы;

— праводзіць чарговую з’езд беларусаў свету перыядычнасцю раз у чатыры гады; — даручыць Управе Рады ЗБС “Бацькаўшчына” апублікаваць матэрыялы Першага з’езда беларусаў свету і Сходу беларусаў блізкага замежжа асобным выданнем.

**РЭЗАЛЮЦЫЯ
ПЕРШАГА З’ЕЗДА БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ**

“АБ ПАДТРЫМЦЫ БЕЛАРУСКАЙ РЕДАКЦЫІ РАДЫІ “СВАБОДА”

Амаль 40 гадоў гучыць беларускі голас на хвалях радыё “Свабода”. Ён прыходзіў да слухача на Беларусі, нягледзячы на глухэсце і іншыя перашкоды, якія тварыліся таталітарнаю сістэмаю.

Сёння Беларусь цвёрда стага на шлях незалежнасці, аднак поўнай дэмакратыі яшчэ няма. Таму свабодная інфармацыйная крыніца патрэбна нашаму народу.

Мы, прадстаўнікі беларускага грамадства, выказваем сваю

падтрымку інфармацыйнай дзейнасці Беларускай службы радыё “Свабода” і лічым неабходным прасіць прадоўжыць яе ў далейшым дзеля пабудовы дэмакратычнай Беларускай дзяржавы.

ЗВАРОТ

УДЗЕЛЬНІКАЎ ПЕРШАГА З’ЕЗДА БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ

ДА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

**“АБ УСТАНАЎЛЕННІ МЕМАРЫЯЛЬНАЙ ДОШКІ НА БУДЫНКУ,
ДЗЕ БЫЛА АБВЕШЧАНА БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ РЭСПУБЛІКА”**

Дэлегаты і госці з’езда выказваюць занепакоенасць, што ўлады Рэспублікі Беларусь і горада Мінска дасюль не далі дазвол афіцыйна на ўстанаўленне мемарыяльнай дошкі на будынку ў г. Мінску,

дзе была абвешчана БНР і які добра захаваўся.

Выказваем пажаданне і шчырае спадзяванне, што гэта справа — відавочная дзеля карэктнага дзяржаўнага інтарэса Беларусі,

гістарычнае памяці, нацыянальнае годнасці беларускага народа — будзе неадкладна і станоўча вырашана яшчэ да закрыцця з’езда.

Прынята аднагалосна, 8.07.93 г., г. Мінск.

Частка дакументаў, прынятых Першым з’ездам беларусаў свету, была апублікавана ў № 30 “Голасу Радзімы”.

НАВУКОЎЦЫ сцвярджаюць, што Еўропа XXI стагоддзя стане Еўропай рэгіянаў... Але што такое рэгіён? Нешта накшталт нашага Палесся, Падняпроўя ці Гродзеншчыны? Як суадносіцца рэгіён з дзяржавай, нацыяй? І ў якой ступені можа ён прэтэндаваць на правы самастойнасці, аўтаномнасці? А калі можа — дык якой: дзяржаўнай, адміністрацыйнай, культурнай? І яшчэ шэраг праблем-пытанняў. Паколькі рэгіёны звычайна размяшчаюцца на паграніччы дзяржаў, на памежжы народаў, дык што сабой уяўляюць

трэчы адбыліся ў Любліне (1991), Камянцы-Падольскім (1992).

І вось прыйшла чарга на Беларусь. Гродня было тут выбрана не выпадкова: багатыя гістарычныя традыцыі, цікавая політнічная культура, да таго ж — блізкасць да граніці і спрыянне мясцовых уладаў.

Кожная "рымская" канферэнцыя прысвячалася якой-небудзь адной шырокай праблеме, звязанай з гісторыяй і сучаснасцю чатырох народаў-суседзяў, што маюць многія супольныя традыцыі. Па прапанове беларускага боку ў Гродне такой праблемай

памежжа, як палітычная карта, рознымі часам "трэцімі" антаганістычнымі сіламі. Пры нармальна-ж міжнацыянальных адносінах культурнае пагранічча — гэта супольнае багацце двух або і некалькіх суседніх народаў. Яно павінна квітнець, а не весці да ўзброеных канфліктаў (тут часта рабіліся спасылкі на Каўказ і Балканы).

І, натуральна, вялікая ўвага на канферэнцыі была ўдзелена Гродзеншчыне. Цэласны гэта культурны рэгіён ці адвольнае адміністрацыйнае ўтварэнне? Тон у пошуках адказу на гэтае пытанне задаў загадчык кафед-

НАВІНЫ МІЖНАРОДНАЙ АСАЦЫЯЦЫ БЕЛАРУСІСТАЎ

АДБЫЎСЯ "РЫМ-IV"

рэгіянальных культуры? Як узаемадзеіваюць тут розныя этнічныя элементы? Утвараюць яны хаатычны кангламерат ці выстройваюцца ў заканамерную сістэму? Адбываецца іх супрацьдзеянне, што вядзе да разбурэння, ці, наадварот, узаемадзеіваюць, плённы сінтэз? Пытанні, пытанні... Адказаць на іх спрабавалі ўдзельнікі Міжнароднай навуковай канферэнцыі "Рым-IV", якая нядаўна адбылася ў Гродне. Ініцыятарам яе выступіў Міжнародны камітэт беларусістаў, арганізатарамі — Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы, Нацыянальны навукова-асветны цэнтр імя Ф.Скарыны, "Рымскі камітэт", спонсарамі — гродзенскія абласныя і гарадскія ўлады, фонд "Сорас-Беларусь", фірмы "Аднова", "Амега", "Дайнова", "Кросны", "Міва", "Тур".

Ідэя "Рыма-IV" аб'яднала многіх навукоўцаў, дзяржаўных і грамадскіх дзеячаў, прадпрыемальнікаў. Праўда, спачатку сяго-таго баяліся назва: а ці няма тут палемічнага адмаўлення вядомага выказвання пра тое, што Масква — гэта трэці Рым, а чацвёртаму Рыму — не бываць? Але баяліцца супакойвалі: чатыры — гэта ўсяго толькі парадкавая лічба. Бо "Рым-IV" адбыўся, як і вынікае з назвы, у Рыме. У 1990 годзе там сабраліся вучоныя Беларусі, Літвы, Польшчы і Украіны (алфавітны парадак захоўваўся і захоўваецца строга), прадстаўнікі іх дыяспар (дарэчы, беларускія навукоўцы з Мінска, Нью-Йорка і Лондана тады ўпершыню ўселіся разам, упершыню супольна адстойвалі нацыянальны інтарэсы). У Рыме было вырашана праводзіць такія канферэнцыі штогодна, быў створаны "Рымскі камітэт", куды ад Беларусі ўвайшлі Анатоль Грыцкевіч, Вітаўт Кіпель і Адам Мальдзіс. Наступныя сус-

стала ўзаемадзеянне нацыянальных і рэгіянальных культур (культурнае памежжа) Беларусі, Літвы, Польшчы і Украіны. Апрача дэлегацый гэтых краін на канферэнцыю прыехалі таксама асобныя вучоныя-беларусісты з Англіі, ЗША, Латвіі, Расіі, Чэхіі, Швейцарыі (у тым ліку прадстаўнікі беларускай эміграцыі Ян Запруднік, Зора, Алесь і Вітаўт Кіпелі).

Канферэнцыя праходзіла ў старажытным будынку былога тэатра Тызенгаўза. Пачалася яна песнямі-кантатамі, якія выканала Гродзенская гарадская капэла. Удзельнікаў віталі старшыня Гродзенскага аблвыканкома Дзмітрый Арцыменя і віцэ-прэзідэнт Акадэміі навук Беларусі Радзім Гарэцкі. Намеснік старшыні Камісіі па адукацыі, культуры і захаванню гістарычнай спадчыны Вярохунага Савета Беларусі Алег Трусаў зачытаў прывітанне першага намесніка Старшыні Вярохунага Савета Рэспублікі Беларусь В.Кузняцова. Кіраўнікі дэлегацый (а былі імі Адам Мальдзіс, Юозас Тумяліс, Ежы Клячюўскі, Яраслаў Ісаевіч), дырэктар Беларускага інстытута навукі і мастацтва ў Нью-Йорку Вітаўт Кіпель акрэслілі задачы канферэнцыі, вызначылі аспекты яе асноўнай праблемы.

Аспектаў жа сапраўды было багата: гістарычны і сучасны, тэарэтычны і рэлігійны, мовазнаўчы і мастацтвазнаўчы. Тры дні працягвалася зацікаўленая гаворка (секцыйных пасяджэнняў не было: усе слухалі ўсіх). Вучоныя розных краін расказвалі пра ўзаемаўзабагачэнне нацыянальных і рэгіянальных культур, шырока абавіраліся на еўрапейскі вопыт развіцця рэгіянальных і лакальных утварэнняў. Задавалася пытанне: культурнае памежжа — гэта шчасце ці няшчасце? І гучаў адказ: многае тут залежыць ад таго, ці не разыгрываецца гэтак

ры Гродзенскага ўніверсітэта Аляксей Пяткевіч, які выступіў з дакладам "Рэгіянальныя асаблівасці культуры Гарадзеншчыны". Яго палажэнні развілі і дапоўнілі канкрэтнымі фактамі настаўнік з Гудзевіч Алесь Белакоз, бібліятэчны работнік з Астраўца Вера Тумаш, выкладчык Гродзенскага ўніверсітэта. У выніку былі выяўлены плённыя, хоць часам і супярэчлівыя традыцыі і тэндэнцыі, якія могуць і павінны прывесці гэтае беларуска-польска-літоўскае памежжа да стабільнасці і росквіту.

І ў выступленнях удзельнікаў канферэнцыі, і ў прынятым "Падсумаванні" прагучалі канкрэтныя прапановы і рэкамендацыі, скіраваныя на далейшае вырашэнне актуальнай праблемы. Гаварылася, да прыкладу, што ў той час, як у Польшчы ёсць спецыяльны інстытут, што займаецца рэгіянальнымі і лакальнымі справамі і выдае два часопісы, у Беларусі такія даследаванні вядуць некалькі разрозненых асоб. Таму варта ў тым жа Гродне стварыць спецыяльны навуковы асяродак — магчыма ў межах ўніверсітэта.

У час канферэнцыі чатыром вядомым вучоным чатырох суседніх народаў — Вітаўту Кіпелю, Вітаўтасу Мяркісу, Ежану Клячюўскаму і Яраславу Ісаевічу — была ўрачыста нададзена годнасць ганаровага доктара Гродзенскага ўніверсітэта.

Да сказанага вышэй трэба дадаць, што матэрыялы канферэнцыі "Рым-IV" цяпер рыхтуюцца да друку ў зборніку "Беларусіка-3" (спонсарам тут выступае польска-беларуская фірма "Амега"), а "Рым-V" адбудзецца ў наступным годзе ў Тракаі каля Вільнюса.

Алесь БЕЛАВУСАВА,
рэферэнт МАБ.

ПЕРШЫ МІЖНАРОДНЫ ФЕСТИВАЛЬ ХРЫСЦІЯНСКАЙ МУЗЫКІ ДЫ ПЕСНІ

"МАГУТНЫ БОЖА" ГУЧАЎ У МАГІЛЁВЕ

Мне патэлефанаваў рэдактар абласнога тэлерадыёаб'яднання Анатоль Шнількоў і ветліва запрасіў на фестываль духоўнай хрысціянскай музыкі, які праходзіў пад назвай "Магутны Божа". Гэта запрашэнне і назва фестываля былі для мяне вялікай нечаканасцю, і ў сэрцы была шчыліва радасць ад таго, што імя бацькі пачынае ачышчацца ад бруду. Паступова ён вяртаецца на сваю любімую Беларусь, на сваю радзіму. Адкрыўся фестываль гімнам Міколы Равенскага на словы Н. Арсенневай "Магутны Божа". Дырыжыраваў хорам старшыня журы фестываля прафесар В.Роўда. Усе, хто прысутнічаў на адкрыцці, выконвалі гімн з вялікім натхненнем і праспявалі яго нават тры разы. Потым да мяне падыходзілі людзі і выказвалі сваю павагу да гэтага твора і паведзі, што магілёўскае абласное радыё сваімі пазыўнымі ўзяло першыя гукі гімна "Магутны Божа". І Бог дапамог адбыцца фестываля, бо вельмі многа было цяжкасцей у арганізацыі гэтага вялікага свята. На мой погляд, гэты фестываль з'явіўся вялікім духоўным набыткам. У ім прымалі ўдзел розныя рэлігійныя канфесіі. Гучала духоўная харавая, вакальная, інструментальная музыка. Было вельмі многа выдатных выканаўцаў, якія адлюстравалі шырокую тэму шчырых пачуццяў чалавека да Бога, і навокал адчувалася ўсеагульная радасць. Асабліва хачу адзначыць мужчынскі ансамбль "Унія" пад кіраўніцтвам Кірылы Насаева, у выкананні якога ўсе творы гучалі на высокім прафесійным узроўні, таксама частка з літургіі М.Равенскага "Во царствіи твоем", якая прагучала

ўпершыню. Прыемна было слухаць маладзёжны камерны хор пад кіраўніцтвам Наталлі Жураўленка. Сваім выкананнем яны кранулі сэрцы слухачоў. Гучалі творы Калінікава, Баха, Часнакова. Сярод выканаўцаў-вакалістаў на мяне больш усіх уздзейнічала Іна Еськава. Яе прыгожы і інтанацыйна чысты голас лашчыў слых. Асабліва добра праспявала яна творы Рахманінава "Вакаліз" і Моцарта "Алілуя". Маладзёжны ансамбль ў рухавым тэмпе сваіх песень праспявалі Бога і аб'ядноўвалі людзей агульным узнёсным настроем. Ансамбль "Новы Іерусалім" моладзь сустракала радасна на ўсіх пляцоўках. Але самым дзіўным было тое, што яны ў каталіцкім касцёле праспявалі Бога. Раней ніколі такога не было, каб прадстаўнікі пратэстанцкай царквы магілі праспявалі Бога ў каталіцкім касцёле.

Фестываль закончыўся ключовым канцэртам, пасля якога гучаў гімн "Магутны Божа", які спявалі ўсе хары на сцэне і прысутныя ў зале.

Увечары быў арганізаваны касцёр, спявалі песні, вакол кастра адбываліся карагодныя танцы. Ксяндзы і манашкі весяліліся разам з усімі. Людзі разыходзіліся з пачуццём вялікай удзячнасці за ўсё арганізатарам гэтага дзіўнага свята.

У фестывалі прымалі ўдзел 15 краін. Калі людзі прыедуць дадому, яны будуць дзяліцца сваімі светлымі ўспамінамі, і ўсім Магілёў запомніцца як пачатак вялікай справы яднання людзей.

Вольга РАВЕНСКАЯ.

НА ЗДЫМКУ: удзельніцы фестываля Марына СЛАБАДЗЕНАК і Алёна НІКІЦІЧ — салісткі ансамбля "Крэда" з Вінніцы.

Фота С. ХАЛАДЗІЛІНА.

Гасцей з блізкага і далёкага замежжа сабраў другі міжнародны пленэр у Мінску. У скверы Янкі Купалы адбылося ўрачыстае адкрыццё. Удзельнікам былі ўручаны памятнаыя медалі і беларускія сувеніры. Цэлы месяц мастакі будуць працаваць у майстэрні пры Акадэміі навук Рэспублікі Беларусь, ствараючы творы мастацтва для горада Мінска.

НА ЗДЫМКУ: фін Хертскоф ЕНСІН, Пер БААГОЕ (Данія) і мастацкі кіраўнік пленэра Мікалай БУШЧЫК у час адкрыцця.

Фота В. ТАЛОЧКІ.

КНИГА ПАЎЛА СЕМЧАНКІ "МЕЛОДЫІ КАЛІГРАФА"

МОВА РУКІ І ВЫТАНЧАНАСЦЬ ДУМКІ

Гэта кніга адразу ўражае вытанчанасцю і густам. І яшчэ сваёй незвычайнасцю: яна зроблена адным чалавекам. Ён напісаў тэкст, прытым яму належыць і каліграфічнае выкананне. Ён падрыхтаваў графічныя ілюстрацыі. Зрабіў макет і нават фотаздымкі. Кніга Паўла Семчанкі "Мелодыі каліграфа" выйшла сёлета ў выдавецтве "Полымя". Адчуваецца, колькі паэзіі ў назве? У яе ўваходзяць такія раздзелы, як "З гісторыі каліграфіі", "Лінія", "Шрыфт", "Слова", "Тэкст", "Каліграфічны малюнак".

Усе мы калісьці сустракаліся з каліграфіяй: нас вучылі пісаць. Хай сабе ад гэтага не засталася шмат прыемных успамінаў, аднак пакланенне перад прыгожа напісанай літарай, вытанчана праведзенай лініяй жыве амаль у кожным чалавеку. Як пакланенне перад мастацтвам. Павел Семчанка прыводзіць у сваёй кнізе ідэі, што панавалі ў сярэднявеччы: "Чысціня пісьма — чысціня душы", "Прыгажосць пісьма — мова рукі і вытанчанасць думкі". І было гэта нездарма. Калі прачытаеш кнігу П.Семчанкі, паверыш, што пісьмо сапраўды "ўяўляе сабой не толькі ўдасканаленне знакаў, але і эвалюцыю свядомасці", як піша аўтар. Яно раскрывае пэўны ўзровень духоўнасці.

Кніга Паўла Семчанкі — з'ява цікавая і рэдкая, калі не сказаць, унікальная. Па каліграфіі наогул выдавалася няшмат кніг. Тычачца яны ў асноўным шрыфтоў, гісторыі пісьменства. "Мелодыі каліграфа" нагадвае хутчэй мастацкі альбом, чым навукова-папулярнае выданне. Каліграфія, па Паўлу Семчанку, — гэта элемент культуры, мастацтва. Ён паказвае, як можна напісаць літару эмацыянальна, спакойна, стварае "кампазіцыю з дзвюх літар", якая ўражае тонкасцю ліній, "Буквіцу А па матывах Ф.Скарыны", дзе гуляюць цені.

Павел Афанасавіч вось ужо 23 гады выкладае ў Беларускай акадэміі мастацтваў у асноўным на кафедры графічнага дызайна. Ён лічыць, што сапраўдны

выкладчык павінен узабагацца ад кантактаў са студэнтамі, бо заўсёды сярод маладых ёсць магчымасць знайсці штосьці цікавае для сябе. Яго вучням можна толькі пазаздросціць. Па-першае, таму, што, як мне здалася, ён іх любіць. Па-другое, слухаць яго — адно задавальненне, бо гаворыць ён цікава і захопленна.

Кнігу "Мелодыі каліграфа" П.Семчанка вырашыў зрабіць замест каталога, які збіраўся выпусціць. Палічыў, што каталог у чымсьці набліжаецца да сама-рэкламы, і скіраваўся ў думках да кнігі. Пасля выхаду кнігі ў свет Павел Афанасавіч спаліў цэлую гару паперы. Гэта былі спробы, адпрацоўка розных момантаў. І яны былі неабходныя, каб адарвацца ад нейкага сярэдняга ўзроўню. На маё пытанне, ці цяжка было працаваць, ён адказаў словамі ўкраінскага філосафа Рыгора Скаварады: "Што цяжка, то не патрэбна, што патрэбна, то заўсёды лёгка".

П.Семчанка незадаволены кніжкай. Але кажа, што зрабіў на той час усё, што мог. І таму перапрацоўваць яе не будзе: яна павінна застацца такой, якой адбылася, бо гэта зафіксаваны момант у жыцці, творчасці.

— Што прывяло вас да заняткаў каліграфіяй?

— Цікаваць да таго, чым мала хто займаецца, захопленне наогул лініяй самой па сабе.

— Яе вялікасць лінія...

— Так-так. Вялікі маг лінія, літара. Калісьці я займаўся тэмай "Мастацкая выразнасць кропкі і лініі". Мяне гэта заўсёды цікавіла, бо лінія — амаль што ўсё. Разумеецца, развіццё можа ісці толькі ад складанага да спрощанага ці наадварот. І часта здаецца такім толькі на першы погляд. Вось пёрка. Здаецца, такі прасты інструмент. А ў ім дакладнасць большая, чым у механічным гадзінніку. Ён толькі знешне больш складаны. Каб пісала пёрка — колькі трэба ведаць законаў! Каліграфія — такое мастацтва, у аснове якога ляжыць рух. А яно, як правіла, самае складанае (тая ж гравёрная

справа, напрыклад). Скрыпічная мелодыя таксама нараджаецца з рухаў. Каб дасягнуць хаця б рамеснага ўзроўню ва ўсіх гэтых справах, трэба шмат сілы і часу. Цэлыя гады патрэбны балерыне, каб набыць лёгкасць, пластычнасць, вышыню скоку. Так і ў каліграфіі — галоўнае і самае цяжкае — развіццё руху рукі. Патрэбна культура жэстаў. А паколькі ўсё ў свеце ўзаемазвязана, важна, як чалавек ідзе, нават, як трымае п'янку. Рытм руху нельга збіваць. Для каліграфа патрэбен культ руху. Праца яго павінна быць рытуалам. Тады штосьці можа атрымацца.

— Ці змянілася ваша ўспрыманне каліграфіі з цягам часу?

— Калі чалавек над нечым шчыра працуе, то ён не можа не павялічваць значэння сваёй работы. Як для маці дзеці, так для прафесіянала ягоная справа.

Што ж тычыцца каліграфіі ў прыватнасці, то цяпер я ўжо разумею, што па тым, як піша грамадства, можна меркаваць пра ўзровень яго культуры. Чым больш людзей у грамадстве, якія могуць добра рабіць сваю справу, тым вышэй узровень культуры. Яна не ствараецца адным чалавекам. Можна быць каліграфам сусветнага ўзроўню. Але гэта не так важна. Неабходна, каб была школа каліграфічнага мастацтва. І дзяцей трэба вучыць сапраўднай каліграфіі, а не правапісу. На тэрыторыі СНД няма ніводнага інстытута, дзе б вучылі менавіта каліграфіі. Пра пэўны ўзровень культуры нацыі можна гаварыць, калі яна мае адметнасць ва ўсім, у тым ліку і ў каліграфіі. Напрыклад, кожны японец ведае законы каліграфічнага пісьма, таму што гэта ў іх культ, традыцыя.

Каліграфія цесна звязана са словам. Калі мы дрэнна гаворым, то мы дрэнна пішам. Скажыце, калі чалавек не шануе слова, ці шануе ён гучанне яго? Мова ніколі не адродзіцца, калі людзі не будуць спяваць. Песня ёсць гук, працягласць, прыслухоўванне. Як той чалавек, што добра танцуе, — прыгожа

ходзіць, так і той, хто спявае, — умее гаварыць. Сама па сабе мова — сродак сувязі, не болей. Але, калі ўнікнуць у тое, як слова гучыць, як яго напісаць, — гэта ўжо культура.

— На Беларусі не так многа людзей, якія б займаліся каліграфіяй...

— Але яны ёсць, як ёсць і кнігі. Іншая справа, што гісторыю Беларускай каліграфіі нам яшчэ вывучаць і вывучаць. Дарэчы, падзі з нашым тыпам тэмпературы бліжэй за іншых да класічнай формы каліграфіі. Па тым, як у беларускіх старадаўніх рукапісах будуюцца рытм, як суадносяцца літары ў радку, бачна іх адрозненне ад іншых форм каліграфіі. Вывучэнне Беларускага пісьма — справа гадоў. Заўсёды тое, што мае духоўны пачатак, для свайго развіцця патрабуе працяглага часу. Калі справа вырашаецца сілай ці ўладай, вынікі могуць быць хуткімі. Усё спрошчваецца. Пытанне толькі ў тым, якую якасць яны будуць мець.

— У сваёй кнізе вы выказваеце думку, што знак можа ўздзейнічаць на чалавека...

— Як і ёсць ў свеце. Знак — з'ява аб'ектыўная. Ён нясе ў сабе пэўную інфармацыю, а яна — катэгорыя касмічная. Калі чалавек пакідае знак, ён — ягоны след. Чалавек не можа ніякім чынам пазбавіцца ад сябе. Так пачырк чалавека расказвае пра тое, як ён думае, якія ў яго пачуцці, на якім узроўні ў яго матарыка. На гэтым будуюцца навука графалогія. Калі ў нас яна не вельмі пашыраная, то на Захадзе і Усходзе даволі распаўсюджаная. Вось прыклад з сферы палітыкі. У свой час ізраільская разведка "Масад" па пачырку Садама Хусейна вызначыла ягоны псіхалагічны характарыстыкі. У Германіі графалагі аналізуюць заявы на працу. Яны па іх мяркуюць пра 13 псіхалагічных асаблівасцей чалавека, сярод якіх — тэмперамент, узровень адукаванасці. Усё гэта зафіксавана ў пачырку.

— Каліграфія патрабуе асаблівай адчувальнасці п'яра, лініі. Яна, мабыць, не дапускае ніякіх іншых больш грубых заняткаў?

— Што тычыцца мяне, то дапускае. Я ўсё люблю рабіць сам. У музеі Якуба Коласа, між іншым, знаходзіцца мая вышыўка. Мне няцяжка пашыць кепку. Я сам будую дачу. Мой сімвал, мусіць, — п'яро і молат. Для таго каб правесці ўпэўненую лінію, патрэбна сіла. Вялая рука ў каліграфіі нічога не вартая. Кітайскія каліграфы таксама сцвярджаюць, што рука павінна быць моцнай. Толькі тады яна можа правесці моцную лінію. Я нават цікаўлюся школай штангістаў. У ідэале ў гэтым відзе спорту трэба нямаля думаць — раскладваць сілу, канцэнтраваць энергію.

Канешне, каб адчуваць п'яро, патрэбны асаблівыя ўласцівасці пальцаў. Арабскія каліграфы насілі напальчнікі, каб не разбурыць такільнасць пальцаў. Так яны бераглі высачэзную ад-

чувальнасць сваіх пальцаў для тонкіх каліграфічных нюансаў, якія маглі выканаць толькі яны.

А я неж абыходжуся без напальчнікаў. Кажуць жа, што крывы конь хутчэй бяжыць, чым той, які, здаецца, усё мае, каб быць першым. Часта чалавек займаецца сваёй справай быццам без характарыстык, якія патрэбны для гэтага. Вось у мяне рука яшчэ з дзяцінства паламаная. Калі на яе паглядзець, што тут прыдатнага для каліграфіі? Але ж мне наканавана займацца самай інтэлігентнай працай.

Адчуванне ўзаемадзеяння пёрка з паперай і чарнілам, суаднясення руху — з'ява, гранічна тонкая.

— Мабыць, калі ўзаемадзеянне, пра якое вы кажаце, набліжаецца да высокага ўзроўню, і нараджаецца гармонія на аркушы паперы?

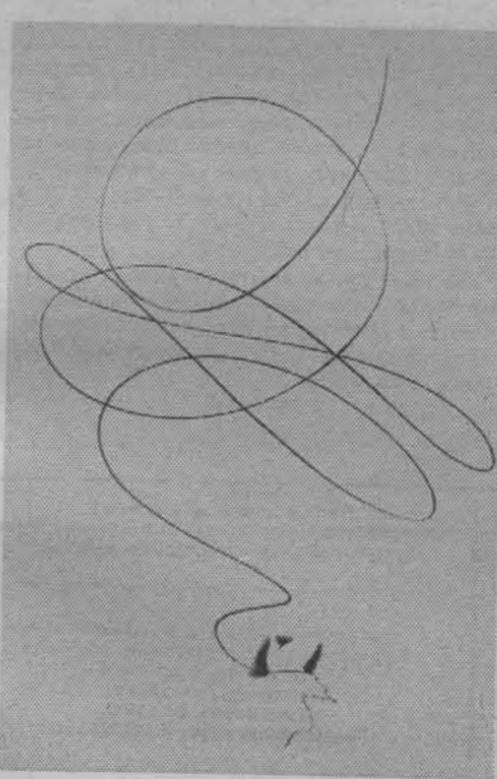
— Перш за ўсё да яе набліжае імкненне да дасканаласці. Гэта асноўны момант у развіцці. Калі гэта сапраўдная творчасць. Гармонія — аб'яднанне двух выключэнняў, калі ні адно з іх не знішчаецца. Усе творчыя людзі імкнуцца да дасканаласці. І ніхто не можа сказаць, што скончыў свой твор. Іванюў пісаў сваю адзіную карціну "З'яўленне Хрыста народу" 27 гадоў і не скончыў. "Вайна і мір" Л.Талстога ведала 7 рэдакцый, а "Анна Карэніна" — 17. І гэта няскончаная творы.

Ад кнігі Паўла Семчанкі застаецца адчуванне, што гэты чалавек верыць: у свеце нішто не можа быць проста так. Усё ўзаемазвязана і ўзаемавызначана. Ён, напрыклад, упэўнены, што калісьці абавязкова будуць разгаданы старадаўнія тэксты, значэнне якіх нам пакуль няяснае. Мы ўсё зразумеем, бо ў тэкстах закладзена думка, праца.

Калі я чытала кнігу і глядзела ілюстрацыі на яе старонках, думала, што Павел Афанасавіч абавязкова музыкант. Я не памылілася, бо ён музыкант па рухах рук, мысленню, хоць, як гаворыць пра сябе, чалавек немусыкальны. У яго ў аўдыторыі стаяла піяніна. І ён заклікаў студэнтаў іграць, не абавязкова па нотах. Так, музыка можа быць у лініі, у малюнку, у душы. Я, напрыклад, вельмі здзівілася, калі ўбачыла сімвал з лініі — "Натхненне", "Мелодыя", "Адажыю. Танец маленькіх лебедзяў". У гэтых працах жыве музыка і прыгажосць руху. А якая пшчота і празрыстасць на ілюстрацыі "Лісток падае". Аўтар стварыў лінію, па якой падае лісток, што менавіта я бачыла неаднойчы. Ён падгледзеў тое, што бачыла я. Дзіўна? Усё проста, як ён кажа: "Я іду сабе і думаю. Я ператвараюся, калі трэба, у матылька, кветку, лісток. І адчуваю, што гэта ўсё адзінае".

Алена СПАСЮК.

НА ЗДЫМКАХ: працы з кнігі П. СЕМЧАНКІ "Мелодыі каліграфа" "Лісток падае", "Фантазія".

ЛІСТКІ З КАЛЕНДАРА

6 жніўня,
пятніца

**БАРЫС
ПЛАТОНАЎ**

Барыс Платонаў... Ён быў чырвонаармейцам, калі грывела грамадзянская вайна. Быў заўзятым артыстам Клуба пралетарскай моладзі — “Беларускай хаткі”. І акцёрам Першага БДТ, у якім прайшоў шлях ад выканаўцы эпизядных роляў да вядучага артыста купалаўскай трупы. Чалавек вялікай душы, грамадзянін, мастак, ён быў сапраўды прыгожым у кожным учынку.

Барыс Платонаў — акцёр надзвычай шырокага творчага дыяпазону: выконваў ролі як з твораў класічнага, так і сучаснага рэпертуару. Стварыў Платонавым вобразы сучаснікаў трыццаціх гадоў былі тыповымі, жыццёва дакладнымі і па-мастацку дасканалымі. На тым этапе былі ў яго і Клеонт у камедыі Мальера “Мешчанін у шляхецтвае”, Хуан у драме Кальдэрона “Вясковы суддзя”, Грынёў у “Капітанскай дачцы” паводле А.Пушкіна. Але асабліва цікавасць і вялікі поспех меў ён у ролі Нязнамава (“Без віны вінаватыя” А.Астроўскага). У беларускай драматургіі Платонаў стварыў шэраг маляўнічых камедыяў і сатырычных вобразаў, надаючы ім вострую характарнасць. Гэта пятак і нікчэмнасць Зёлкін (“Хто смяецца апошнім” К.Крапівы), напышлівы і пусты Бькоўскі (“Паўлінка” Я.Купалы), дробны ўласнік Лявон (“Лявоніха на арбіце” А.Макаёнка).

Філасофскім гучаннем, драматызмам, дэталёвай распрацоўкай характараў вылучаліся вобразы, створаныя Платонавым у класічных творах. У глыбока псіхалагічным плане, рас-

крываючы складаны характар героя, іграў Федзю Пратасаву (“Жывы труп” Л.Талстога), з цеплынёй і мяккасцю — Нарокава (“Таленты і паклоннікі” А.Астроўскага), тэмпераментна, з бурнымі эмацыянальнымі ўсплёскамі — Эзопу (“Ліса і вінаград” Г.Фігейрэду).

Платонаў не меў пэўных рамак ампула, амаль не ведаў межаў творчых магчымасцей. Артыст ствараў вобразы сацыяльных герояў, рэальных гістарычных асоб, камедыяў, вострасатырычных характараў. Але ёсць рыса, што яднае, прынамсі, многія яго сцэнічныя вобразы. Гэта лірызм, найчасцей мяккі, задушэўны, тонкі. Ён кладзе свой выразны, непайторны адбітак на платонаўскія ролі. Сорака пяць гадоў аддаў сцэне Барыс Віктаравіч. “Наперад, толькі наперад”, — казаў ён. Усяго сябе, да апошняга дыхання аддаваў мастацтву, людзям.

М.АЎСЯНАЯ.

Здымкі зроблены нашым фотакарэспандэнтам Віктарам СТАВЕРАМ у Дзень незалежнасці Рэспублікі Беларусь ў мікрараёне Уручча, дзе адбылося ваенна-спартыўнае свята.

СПОРТ

СПАРТЫЎНАЯ ГІМНАС-ТЫКА. Міжнародны матч зборных ЗША, Украіны і Беларусі прайшоў у Лос-Анджэлес. Сярод мужчын першынствавалі нашы спартсмены.

У асабістым заліку вызначыўся алімпійскі чэмпіён Віталь Шнэрба, які набраў на гэтых спаборніцтвах найбольшую колькасць балаў.

ШАХМАТЫ. На міжнародным турніры, які праходзіць у Швейцарыі, лідэрам стаў беларускі гросмайстар Барыс Гельфанд. Цяпер на рахунку мінчаніна 8 ачкоў.

ВОЛЬНАЯ БАРАЦЬБА. Першынство свету сярод маладых спартсменаў прайшло ў Грэцыі. Пераможцам у цяжкай вагавай катэгорыі стаў Вячаслаў Пірскі з Беларусі.

ВОДНЫЯ ЛЫЖЫ. Спартсмены з Наваполацка вызначыліся на адкрытым чэмпіянаце Польшчы. Аляксей Грабаў і Уладзімір Камоска былі мацнейшымі ў спаламе.

ЛЁГКАЯ АТЛЕТЫКА. Дзесяты этап розыгрышу “Гранпры” прайшоў у Ніцы. З беларускіх спартсменаў лепш за ўсіх выступіў кідальнік кап’я В. Сасімовіч, які заняў другое месца.

ШАШКІ. У Галандыі пачалося першынство свету. Рэспубліку Беларусь прадстаўляюць чэмпіёнка Еўропы Вольга Камышлеева і міжнародны гросмайстар Ірына Пашкевіч.

ФУТБОЛ. Пачалося першынство Рэспублікі Беларусь. У першай лізе ўпэўнена стартавалі мінскія дынамаўцы і дэбютант бабруйскай “Шынік”, якія атрымалі па дзве перамогі.

Добрыя весткі прыйшлі са штаб-кватэры УЕФА. Адрозна чатыры футбольныя арбітры з нашай рэспублікі запрошаны сёлета судзіць афіцыйныя міжнародныя сустрэчы. Гэта Вадзім Жук, Сяргей Шмалік, Казімір Знайдзінскі і Генадзь Якубоўскі.

БРАТКІ БЕЛАРУСЫ!

Гонар і славу кожнай нацыі складаюць імёны выдатных вучоных, мастакоў, пісьменнікаў і музыкантаў. Часцей за ўсё талент праяўляецца яшчэ ў дзяцінстве. І вышэйшых вяршынь ён можа дасягнуць, калі будзе ў час разгледжаны і падтрыманы.

Гэтая інфармацыя тычыцца работы з таленавітымі дзецьмі ў галіне дакладных і прыродазнаўчых навук. Сёння, ва ўмовах адраджэння, беларусы маюць шанец утрымаць свае “зоркі” на ўласным небасхіле. Беларуская навука можа разлічваць на самых таленавітых сваіх дзяцей. Каб выявіць гэтыя таленты, у нас на Беларусі праводзіцца шэраг пазашкольных мерапрыемстваў, у тым ліку і алімпіяды розных узроўняў. Пераможцы рэспубліканскіх алімпіяд прадстаўляюць Беларусь на міжнародных алімпіядах. Трэці год нашы каманды будуць удзельнічаць у сусветных алімпіядах па матэматыцы, інфарматыцы і біялогіі. У актыве беларускіх школьнікаў 5 срэбраных і 7 бронзавых медалёў. Міністэрства адукацыі рэспублікі робіць усё магчымае, каб работа з таленавітымі дзецьмі працягвалася на высокім узроўні, але сродкаў катастрофічна не хапае. Дзякуй Богу, што на нашай гаротнай

зямлі не перавяліся яшчэ нашчадкі купалаўскага Гусляра, якія дбаюць перш за ўсё не пра золата і дыяменты, а пра вышэйшую мэтазгоднасць. На чале работы з таленавітымі дзецьмі стаяць энтузіясты, вучоныя АН Беларусі і выкладчыкі БДУ.

Але, нягледзячы на самаадданасць выкладчыкаў і талент дзяцей, каманды Беларусі па хіміі і фізіцы не маюць магчымасці праявіць сябе на сусветных алімпіядах. З-за недахопу сродкаў усё нашы каманды выступаюць у няпоўным складзе. Удзел беларускай каманды ў сусветнай алімпіядзе па інфарматыцы, наогул, пад пагрозай зрыву, бо кошт аднаго білета ў Аргенціну, дзе ў кастрычніку праводзіцца алімпіада, складае мільён рублёў і 600 долараў ЗША. Спадзяёмся, што гэтая інфармацыя не пакіне аб’якавым ніводнага свядомага беларуса, які дбае пра будучыню сваёй Бацькаўшчыны. Любую дапамогу ўспрымем з падзякай.

Наш разліковы рахунак N 100609809 у Мінскім гарадскім упраўленні Белбизнесбанку МФО 764.

Вашымі думкамі і прапановамі можаце падзяліцца са сп. Браценнікавай Аляксандрай Мікітаўнай па тэлефоне: 45-60-29 ці па пошце: 220038, г.Мінск, зав.Казлова, д.50, кв.32.

Рэдактар Вацлаў МАЦКЕВІЧ

ЗАСНАВАЛЬНІК:

Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом (таварыства “Радзіма”).

НАШ АДРАС:

220600, МІНСК, ПРАСПЕКТ
Ф. СКАРЫНЫ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80,
33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Пазіцыя рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Толас Радзімы”, не заўсёды супадаюць.

Газета набрана і зварстана ў камп’ютэрным цэнтры рэдакцыі газеты “Вечерний Минск”.
Аддрукавана ў друкарні “Беларускі Дом друку”.
Індэкс 63854. Зак.1100.
Падпісана да друку 2. 08. 1993 г.